

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Road Trip

Selvitys elämyspedagogisen pienryhmätoiminnan tuloksista osana
Poikien Talon toimintaa

Jere Haukipuro

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

10 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Jere Haukipuro	Sivumäärä 37 ja 5 liitesivua
Työn nimi Road Trip. Selvitys elämyspedagogisen pienryhmätoiminnan tuloksista osana Poikien Talon toimintaa.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Anita Saaranen-Kauppinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Vuolle Settlementti ry / Oulun Poikien Talo, Jussi Markus	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten Poikien Talon suunnittelema pienryhmä kehittää ja vahvistaa ryhmään osallistuvia nuoria. Taustalla oli tarve löytää konkreettista tietoa nuorten kokemuksista ryhmään osallistumisesta. Pienryhmän uutuuden vuoksi tavoitteena oli myös selvittää ohjaajan ja nuorten näkökulmasta sitä, kuinka pienryhmätoimintaa voidaan kehittää eteenpäin. Työllä pyrittiin tuottamaan tietoa kuinka elämyspedagoginen pienryhmätoiminta auttaa nuoria, joita yhdistää sosiaalisten taitojen heikkous, ulkopuolisuuden tunne ja osallisuuden puute.</p> <p>Työ toteutettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää hyödyntäen. Jokaista toimintaan osallistuvaa nuorta sekä ohjaajaa haastateltiin ennen reissun toteutumista ja sen jälkeen. Työn tutkimuskysymykset olivat, kuinka toiminta kehittää, auttaa tai vahvistaa ryhmään osallistuvia nuoria ja kuinka toimintaa voidaan kehittää.</p> <p>Opinnäytetyö tuotti tilaajalle haluttua tietoa nuorissa tapahtuvasta kehityksestä sekä antoi ideoita pienryhmätoiminnan kehittämiseen. Työllä saatiin selville, kuinka toiminta oli auttanut tukemaan nuorten sosiaalisten taitojen ja itseluottamuksen kehityksessä. Lisäksi tehdyistä haastatteluista saatiin selville, mitä asioita tulee ottaa huomioon elämyspedagogisia pienryhmiä toteuttaessa.</p>	
Asiasanat elämyspedagogiikka, pienryhmät, haastattelumenetelmät, kvalitatiivinen tutkimus, tulokset	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Jere Haukipuro	Number of Pages 37 & 5 attachment pages
Title Road Trip. Report of results in experiential pedagogy-based small group activity as part of Boys' House of Oulu's activities.	
Supervisor(s) Anita Saaranen-Kauppinen	
Subscriber and/or Mentor Organization of Vuolle Setlementti/Boys' House of Oulu (Oulun Poikien Talo), Jussi Markus	
Abstract <p>The objective of the thesis was to find out how the small group activity created Boys' House of Oulu's helps in improving and reinforcing the group participants in their daily life and social skills. Behind this was the need to find solid information from experiences that young people have when they attend the small group. Because the method is quite new, it was also important to find out how the small group activity can be further improved. With the thesis, the aim was to provide information about how experiential pedagogy-based small group can help the participants, who are connected by lack of social skills, a feeling of exclusion, and lack of part taking.</p> <p>The thesis was made by using qualitative research methods. Every partaking young and the activity leader was interviewed before and after the trip. The research questions for the thesis were how the activity helps, improves and fortifies participating young and how the activity can be improved.</p> <p>The thesis provided the subscribed with the desired information about the progress of partaking young and provided ideas to improve the activity. With the thesis it was found out how the activity helped to support the improvement of social skills and self-confidence in participants. Also with the interviews it was found out what things should be taken to consideration when planning on experiential pedagogy-based small group activity.</p>	
Keywords experiential pedagogy, small groups, interview methods, qualitative research, results	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 ROAD TRIP–PIENRYHMÄ	8
2.1 Sukupuolisensitiivisyys	9
2.2 Yksinäisyys	11
2.3 Osallisuus	12
3 ELÄMYSPEDAGOGINEN PIENRYHMÄTOIMINTA	13
4 TOTEUTUS	15
4.1 Ensimmäinen haastattelukokonaisuus	16
4.2 Toinen haastattelukokonaisuus	17
4.3 Litterointi	18
5 TULOKSET	18
5.1 Tulosten tarkastelu nuorten näkökulmasta	23
5.2 Tulosten tarkastelu ohjaajan näkökulmasta	26
5.3 Tulosten pohdinta	32
6 POHDINTA	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	38

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tilaajana toimi Oulun Poikien Talo. Oulun Poikien Talo on yksi Vuolle Settlementin tuottama hyvinvoinnin ja yhteisötyön toiminto, joka toimii sukupuolisensitiivisellä työotteella (Poikien Talo 2017a). Poikien Talo on suhteellisen uusi työmuoto järjestö- ja nuorisoalalla. Poikien Taloja on tällä hetkellä Suomessa vain kaksi, toinen Helsingissä ja toinen Oulussa. Poikien Talo on kuitenkin verrattavissa kauemmin olemassa olleen Tyttöjen Talo toimintaan.

Opinnäytetyön taustalla oli tarve löytää konkreettisia esimerkkejä, miten toiminta edistää nuorten kehitystä. Lisäksi, koska kyseessä oli erilainen kokeilu toteutukselle, haluttiin myös tietää miten toimintaa voisi kehittää. Toiveena oli tiedonkeruumenetelmien kautta saada näitä tietoja tuotua esille. Niinpä tutkimuskysymykseksi nousi, *kuinka menetelmä tukee, auttaa tai kehittää nuorta ja kuinka toimintaa voidaan kehittää*. Aiheena oli siis selvittää, kuinka yksi Poikien Talon tuottama pienryhmätoiminta kehittää, vahvistaa tai auttaa toimintaan osallistuvia nuoria. Kyseisen pienryhmän nimi oli Road Trip, jossa ryhmään osallistuvat nuoret sekä ohjaaja matkustivat neljän päivän aikana Helsinkiin sekä Tallinaan.

Aikaisemmat reissut on pääasiassa suuntautuneet Nuorisokeskus Pikku-Syötteelle, jossa on ollut valmiiksi suunniteltu ohjelma. Road Trip -pienryhmä päätettiin toteuttaa eri tavalla. Reissussa päätettiin jättää suunnittelu nuorille, kuten missä kohteissa vierailaan tai mitä tehdään. Ryhmään osallistuvat nuoret olivat yli 18-vuotiaita nuoria miehiä, joita yhdisti ystävyysuhteiden puute, ulkopuolisuuden tunne ja vaikeudet sosiaalisissa tilanteissa. Ryhmän tarkoituksena oli edistää ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta, osallisuutta, ja kasvattaa itseluottamusta. Ryhmän tuloksista kerron viidennessä luvussa. Opinnäytetyöni päätin toteuttaa haastatteluiden avulla. Perustelen valintaani tarkemmin luvussa neljä. Työssäni haastattelin toimintaan osallistuvia nuoria sekä toimintaa vetävää ohjaajaa. Haastateltavia nuoria oli yhteensä seitsemän. Luvussa neljä käsittelen, kuinka toteutin haastattelut ja kuinka haastattelut onnistuivat. Opinnäytetyössäni avaan Road Trip -pienryhmän kokonaisuutta; sen tavoitteita, odotuksia ja siihen liittyvää tietoperustaa. Opinnäytetyölläni pyrin tuottamaan

tietoa reissussa tapahtuneesta kehityksestä, millaista kehitys oli ja miten toimintaa voidaan kehittää.

Oulun Poikien Talo on alle 29-vuotiaille, tarkemmin 12–28-vuotiaille pojille ja nuorille miehille suunnattu Vuolle Setlementin tuottama hyvinvointipalvelu. Näitä nuoria miehiä yhdistää kaverittomuus ja yhteenkuuluvuuden tunteen puute. Rahoittajana Oulun Poikien Talolle toimii STEA sekä Oulun kaupunki. Työ tehdään sukupuolisensitiivisellä työotteella. Poikien Taloja koko Suomessa on tällä hetkellä vain kaksi, joista toinen on Helsingissä. Oulun Poikien Talo aloitti toimintansa vuonna 2013 RAY:n rahoittamana nelivuotisena kehittämishankkeena. Hankerahoitus päättyi vuonna 2016, jonka jälkeen Poikien Talo sai pysyvän rahoituksen STEAlta ja Oulun Kaupungilta toiminnan jatkamiseen. Toiminta on tarkoitettu yksinäisille tai ulkopuolisuutta kokeville nuorille miehille/pojille, jotka haluavat vahvistaa omia sosiaalisia taitojaan ja osallisuutensa. Toimintaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista. (Poikien Talo 2017b; Markus 2017.) Toiminta on vuosien aikana kehittynyt kohderyhmän ja Oulun alueen tarpeiden mukaan.

Poikien Talon toiminnan yhtenä tavoitteena on, kuten edellä mainittiin, nuorten miesten osallisuuden ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen. Tämä tavoite toteutetaan tarjoamalla näille nuorille toimintaympäristö, jossa näitä taitoja voidaan vahvistaa Talon henkilökunnan sekä vertaisten kanssa käytävissä vuorovaikutuksissa. Tavoitteena on myös avata sukupuoleen liittyviä stereotypioita sekä tarkastella niitä (Markus 2017). Lisäksi verkostojen ja yhteistyökumppaneiden välistä yhteistyötä pyritään kehittämään kaikilla kolmella tasolla; paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Talolla on myös tavoitteena kehittää verkossa tapahtuvaa toimintaa niin, että haja-asutusalueilla olevat nuoret miehet ja pojat tavoitettaisiin paremmin. (Poikien Talo 2016a.)

Poikien Talolla on monta toimintamuotoa. Näihin lukeutuu yksilötyö, pienryhmätyö, yhteisötoiminta, erilaiset tutustumiset ja seksuaalineuvonta. Yksilötyössä tutustutaan talon toimintaan ja henkilökuntaan omaan tahtiin sekä voidaan jutella mieltä askarruttavista asioista. (Poikien Talo 2017b.) Yksilötyötä voidaan siis pitää eräänlaisena ensi askeleena Poikien Talon toimintaan liittymiseen. Poikien Talon pienryhmät ovat aina asiakkaiden sekä verkostojen tarpeiden ja toiveiden mukaan räätälöityjä toimin-

toja. Ryhmät muodostetaan eri kriteereiden, kuten iän ja ryhmän tavoitteen, mukaan (Poikien Talo 2017c). Nämä ryhmät ovat yleensä pitkäluontoisempia, joille on asetettu pitemmän kaavan tavoitteet. Poikien Talon tutustumiset ovat toiminnallisia, teemotettuja käyntejä Poikien Talolle, joihin tutustumaan tulee erilaisia poikaryhmiä. Käynnit suunnitellaan kohderyhmälle sopiviksi. Tällaisia poikaryhmiä voi olla esimerkiksi työpajaryhmät.

Poikien Talon näkyvin ja ehkä suosituin toimintamuoto on yhteisötoiminta. Poikien Talolla järjestetään yhteisötoimintaa kolme kertaa viikossa. 18–28-vuotiaille järjestetään K-18 Kahvit maanantaisin ja K-18 Teemakahvit keskiviikkoisin. Vastaavasti 12–17-vuotiaille pojille yhteisötoiminnan nimi on Olohuonetoiminta, joka järjestetään torstaisin. Yhteisötoimintaan voi liittyä ilman sitoutumista mihinkään pitkäkestoiseen prosessiin. Yhteisötoiminta on yksilökeskeistä yhteenkuulumisen tunteen mahdollistavaa toimintaa kohderyhmän pojille ja nuorille miehille. Toiminnan sisältö rakentuu kävijöiden toiveiden mukaan. Yleisesti yhteisötoiminnassa aika kuluu kuulumisten vaihtoon, erilaisia pelejä pelaten sekä ruokaa laittaen. Poikien Talon yhteisötoiminnassa on tärkeää, että jokainen yksilö tulee henkilökohtaisesti huomioiduksi yhteisötoiminnan aikana. Poikien Talolle ohjautuu verkostojen kautta paljon nuoria miehiä ja poikia, joille sosiaaliset tilanteet ja kaverisuhteiden luominen tuottavat vaikeuksia. Tutustumisen kautta nuoren liittyminen toimintaan helpottuu. Tutustuminen on tärkeä ensiaskel, sillä sen kautta ohjaajan ja nuoren välille päästään rakentamaan luottamussuhdetta ja saadaan yhteistä tarttumapintaa. (Markus 2017.)

Näiden toimintojen lisäksi Poikien Talolla järjestetään seksuaalineuvontaa. Neuvonnassa voidaan keskustella seksuaalisuutta askarruttavista asioista. Neuvonta voidaan järjestää henkilökohtaisesti ajanvarauksella, yhteisötoiminnassa tai Talon sivujen chatin kautta. Poikien Talo järjestää myös seksuaalikasvatustunteja. (Poikien Talo 2017b.) Lisäksi viime vuosien aikana Poikien Talo on tuonut toimintaansa talon ulkopuolelle. Yhteistyötä ollaan pyritty kehittämään verkostojen kanssa, kuten esimerkiksi koulujen kanssa. Koulujen välisessä yhteistyössä tehdään erilaisia pilotteja, kuten yhteisötoimintaa koululla.

2 ROAD TRIP–PIENRYHMÄ

Oulun Poikien Talo pyrkii toteuttamaan matkaluontoisen pienryhmän joka vuosi. Pääasiassa matkat toteutetaan K-18 Kahvit -ryhmän kanssa. Reissuja tehdään, koska on huomattu nuorten saavan niistä hyviä kokemuksia.

Se, miksi tätä (reissua) lähdettiin tekemään, on se, että näitä reissuja on tehty aika paljon Poikien Talon aikana. Niistä on niin hyviä kokemuksia. He (nuoret) ovat käyneet esimerkiksi vuoden K-18 Kahvit-ryhmässä, ja sitten on käyty tekemässä parin yön reissu. Se paljon enemmän yhdistää ja tuo sitä yhteenkuuluvuuden tunnetta, kun ollaan samoissa tiloissa. (Rissanen, 2017.)

Road Trip -pienryhmän yhtenä tavoitteena oli kannustaa nuoria tekemään itse päätöksiä. Nuorille saattaa olla haastavaa tehdä päätöksiä, esimerkiksi mitä haluaa tehdä tai missä haluaa käydä. Nuori ei uskalla tuoda omaa mielipidettään esille. Reissulla pyrittiin saamaan nuorten oma ääni kuulluksi, etteivät nuoret vain seuraisi vahvemman persoonan perässä. Reissussa myös haluttiin luoda nuorille yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tavoitteena oli luoda nuorille yhteinen jaettava kokemus, josta he voivat jälkeenpäin keskustelua ja tätä kautta päästä luomaan parempia kaverisuhteita. Tavoitteena oli myös tarjota nuorille kokemuksia ja auttaa nuorta huomaamaan, että tällaisia reissuja pystyy toteuttamaan itsenäisestikin.

Myös Road Trip -pienryhmä muodostettiin Poikien Talon K-18 Kahvien kävijöistä. Mukaan lähti seitsemän nuorta, ohjaaja sekä harjoittelija. Ryhmä muodostettiin ilmoittautujien mukaan. Aikaisempiin reissuluontoisiin pienryhmiin verrattuna Road Trippiin oli enemmän ilmoittautujia kuin mukaan mahtui. Road Tripistä päätettiin myös tehdä tällä kertaa erilainen kuin aikaisemmista reissuista.

(...) Jätettiin hyvin avoimeksi mitä tehdään. Yleensä ollaan tehty reissu Syötteelle, ja se on aika valmis paketti. Niissä reissuissa nuoret on tehneet mitä heille on suunniteltu. Nyt oli tarkoitus, että mahdollisimman vähän ohjaaja neuvoo ja nuoret suunnittelisivat mahdollisimman paljon. Haastetaan nuoria tekemään omia päätöksiä ja suunnitelmia. (Rissanen, 2017.)

Road Trip alkoi tiistaina 18.7. Aluksi matkustettiin junalla Helsinkiin, ja siellä majoituttiin hostelliin. Ensimmäisenä iltana nuoret saivat suunnitella oman ohjelmansa. Seu-

raavana päivä ryhmä kävi Tallinnan risteilyllä ja vietti maissa seitsemän tuntia. Se, mitä maissa tehtiin, oli ideoitu junamatkan aikana. Seuraavat päivät olivat, reissun tavoitteiden mukaisesti, nuorten itsensä suunnittelema, lukuun ottamatta Tallinnan reissua, joka oli keskiviikkona 19.7. Tallinnassa tarjottiin Poikien Talon puolesta ruokailu ja kaikki matkat. Ryhmä palasi Ouluun 21.7. perjantaina. Ohjaajan roolin oli tarkoitus pysyä vähäisenä.

Road Trip oli poikkeava muihin aikaisempiin reissuihin verrattuna. Yleensä reissut on tehty Nuorisokeskus Pikku-Syötteelle, jossa on valmiiksi suunniteltua ohjelmaa. Tällä kertaa haettiin vaihtoehtoisia toteutuksia. Reissussa tiedossa oli vain määränpää ja retki Tallinnaan, muu ohjelma jätettiin nuorille itselleen suunniteltavaksi. Reissun kohderyhmänä oli, kuten edellä mainittiin, K-18 Kahvit -ryhmään osallistuvat nuoret. Lukijan on hyvä ymmärtää, että näillä nuorilla yksi yhdistävä tekijä on ujous, ja he ovat ohjatusti tulleet mukaan Poikien Talon toimintaan. Osa nuorista kokee vaikeuksia suoriutua myös sosiaalisista tilanteista. Monelle reissuun osallistuvalla nuorella kodin ulkopuolelle poistuminen on jo mukavuusalueen ylittämistä. Täten myös reissuun osallistuminen ja yhteismajoitus saattoivat olla nuorelle iso harppaus. Siksi on hyvä suhteuttaa reissun luonne toimintaan osallistuviin nuoriin. Kuitenkin, Talon toiminnan aikana on huomattu, että näillä reissuilla on suuri vaikutus nuorten kehitykseen juuri yhteisen vietetyn ajan kautta.

2.1 Sukupuolisensitiivisyys

Kasvavan lapsen ja nuoren käsitys omasta sukupuolestaan muovautuu sosiaalisissa kanssakäymisissä (Punnonen 2007, 522). Sukupuolisensitiivisyys määritellään ihmisten kohtaamisena ja hyväksymisenä sellaisena kuin he ovat. Sukupuolisensitiivisen työn kautta pyritään avaamaan, purkamaan ja laajentamaan käsityksiä liittyen sukupuoliin, niihin liittyviin odotuksiin ja toimintamalleihin. (Suomen Setlementtiliitto 2017.) Sukupuolisensitiivinen nuorisotyön palvelu voi olla nuorelle ainoa paikka, jossa hänet kohdataan omana itsenä ja nuori saa kokea yhteenkuuluvuutta (Anttonen 2017, 11). Sukupuolisensitiivisellä työllä pyritään kannustamaan nuorta olemaan oma itsensä. Työllä pyritään auttamaan nuorta löytämään identiteettiään. (Punnonen 2007, 522-523.)

Keskeistä sukupuolisensitiivisessä työssä on tarjota nuorelle aikuisen tukea ja kannustusta, varsinkin jos heillä on vaikeuksia kokemassaan sukupuoleessa. Työllä pyritään antamaan monipuolisia esikuvia sukupuolten rooleista, jotta nuori saa vapaan tilan käsitellä ja toteuttaa omaa sukupuoltaan. Esikuvien puute voi saada nuoren hyväksymään ne mallit, jotka toimivat hänen vertaisryhmissään, kuten esimerkiksi väkivaltaisuuden. (tm., 527.) Varsinkin kasvava nuori poika käy läpi haavoittuvia ikäkausia samalla, kun hän rakentaa omaa sukupuoli-identiteettiä. Tässä vaiheessa on sukupuolisensitiivisessä työssä tärkeää tunnistaa nämä vaiheet, jotta nuori voi saada tarvitsemansa tilan tutkiakseen ja luodakseen identiteettiään. (Videnoja 2012, 88.) Monelle Poikien Talon asiakkaille juuri hyväksyvä ja ennakkoluuloton ympäristö on yksi tärkeimmistä puolista, minkä takia he haluavat käydä talolla ja osallistua toimintaan.

Molempiin sukupuoliin kohdistuu erilaisia stereotypioita. Mieheen ja miehuuteen liittyy monenlaisia stereotypioita. Hyvin tyypillisiä ovat juuri miehen fyysiset piirteet. Heitä, joilla löytyy paljon voimakkaan miehen ominaisuuksia, kuten maskuliininen vartalo, matala ääni ja miehekäs käytös, pidetään miehisinä miehinä. Päinvastoin taas heitä, joilla näitä piirteitä ilmenee vähemmän, pidetään ”akkamaisina miehinä” tai ”mamanpoikina”. Näitä stereotypioita tehostaa ihmisten omat mielikuvitukset ja median luomat kuvat miehisydestä. (Virtanen 2004, 25.) Tämän takia sukupuolisensitiivisessä työssä on tärkeää tuoda esille, että jokainen on oikeutettu olemaan oma itsensä ja auttaa nuorta ymmärtämään omaa seksuaalisuuttaan askarruttavia asioita.

Ennen miehen ja miehuuden rooli on ollut nykyistä helpommin löydettävissä, sillä miehen rooli oli aikaisemmissa sukupolvissa paljon yksiselitteisempi. Nyt miehuus on nopean muutoksen kohteena. Arvot, normit ja sukupuoleen kohdistuvat odotukset uudistuvat. Aikaisemmin yhteiskunnassa mies on määritelty tämän yhteiskunnallisen aseman kautta. Se, mitä mies teki työkseen, määritteli hänet. Yhteiskunnan odotuksien mukaan miehen on myös pitänyt olla karski, kova, tunteeton, määrätietoinen, itsevarma ja aggressiivinen. Kaikki muu on koettu naiselliseksi. Varsinkin tunteettomuus on ollut yksi isoimmista miehiin kohdistuvista stereotypioista. Mies ei saa näyttää tunteitaan tai itkeä. (Virtanen 2004, 26-29.) Nykypäivän yhteiskunnassa nämä stereotypiat vaivaavat vielä, varsinkin kasvavia nuoria poikia.

2.2 Yksinäisyys

Monia Poikien Talon nuoria yhdistää kaverittomuus, heikko itseluottamus ja yhteenkuuluvuuden tunteen puute. Yksinäisyys nuorilla pojilla on ollut kasvussa vuosien 2013 ja 2015 välillä. Vuoden 2015 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan 10 % lukiossa käyvistä pojista ja 12 % peruskoulussa käyvistä pojista ovat vastanneet, etteivät koe omaavansa yhtäkään tärkeää ystävää jonka kanssa voisi luottamuksellisesti keskustella. (THL 2017a.) Saman toteaa myös Junttila (2015, 42 & 45), joka pohtii, että nuorten poikien yksinäisyys tulee eri muotoilujen ja kyselyiden kautta toistuvasti esiin. Pojat kaipaavat kuuntelijaa enemmän kuin tytöt. Kysymykseksi tosin jää, johduuko tämä stereotyyppisistä odotuksista poikia kohtaan vai ajatellaanko, että omista tunteista puhuminen on liian tyttömäistä.

Mitä siis on yksinäisyys? Yksinäisyys on olotila, jossa ihminen kokee ahdistusta puutteellisista ihmissuhteista. Se on lamaannuttava tunne, jossa henkilö tuntee, ettei ole ketään kelle puhua tai että omat mielipiteet ja tunteet ovat merkityksettömiä. Kyseessä on ristiriitatilanne todellisuuden ja toivotun välillä. Todellisuuden ihmissuhteet eivät vastaa toivottua laatua tai määrää. Yksinäisyyden tunne on subjektiivinen, eli ainoastaan henkilö itse voi kokea olevansa yksinäinen. (Junttila 2015, 13-18.) Henkilö voi siis kokea yksinäisyyttä, vaikka on kavereiden ympäröimä, jos kaveripiirissä ei pysty tuomaan omia mielipiteitänsä esille tai kokee ettei kuulu piiriin. Yksinäisillä ihmisillä on aikaisempien kanssakäymisten kautta saattanut muodostua vääristynyt näkemys. Tämän seurauksena yksinäiset henkilöt tulkitsevat sosiaalisia tilanteita uhkaavan tilanteen tai epäonnistumisen näkökulmasta. Yksinäisyys tuo mukanaan myös tarpeettomuuden, olemassa olemattomuuden ja ulkopuolisuuden tunteet. (mt., 16 & 31.) Yksi Road Trip -ryhmän tavoitteista oli pyrkiä kehittämään nuorten osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta. Yhteenkuuluvuuden tunteen ja osallisuuden kasvun avulla nuorten olisi helpompi muodostaa kaverisuhteita ryhmän sisällä.

Yksinäisyys on yleensä pitkäkestoinen olotila. On todennäköistä, että kouluikäinen nuori poika, joka kokee yksinäisyyttä, on vielä vuoden päästä yksinäinen. Alakoululta yläkouluun siirtyminen kuitenkin voi tarjota mahdollisuuden ystävyysuhteiden luomi-

seen. Uusi ympäristö antaa uusia mahdollisuuksia, mutta vaatii kuitenkin oma-aloitteisuutta nuorelta. (mt., 75-77.) Yksinäisyydestä on siis vaikea päästä eroon, vaikka kovasti niin haluaisi. Yksinäisyyden haittana on, että nuori ei opi niitä sosiaalisia taitoja mitä ihmisten kanssakäymiseen tarvitaan. Näitä taitoja opitaan miltei ainoastaan juuri kanssakäymisillä, mihin yksinäisellä nuorella ei ole niin suuria mahdollisuuksia. Tämä synnyttää eräänlaisen kierteen. (mt., 79.) Yksinäisyys voi siis olla eräänlainen noidankehä, josta nuoren on vaikea päästä eroon, sillä hän ei pääse harjoittamaan niitä taitoja, jolla ystävyysuhteita voisi luoda.

Yksinäisyydellä on ikäviä vaikutuksia, varsinkin nuoruuden aikana, jolloin kaverisuhteilla on tärkeä merkitys. Yksinäisyys voi johtaa itseluottamuksen laskuun. Negatiivisten vuorovaikutuksien kautta nuorelle muodostuu kielteiset odotukset tuleviin kanssakäymisiin, josta seuraamuksena nuori saattaa omaksua epäsuotuisia aikeita. Nämä lisäävät nuoren mahdollisuuksia joutua torjutuksi ja päätyvän epäsuositun maineen alle. (mt., 80.)

2.3 Osallisuus

Yksi Road Trip -pienryhmän tavoitteista oli kasvattaa ryhmän osallisuutta, ryhmän keskinäistä yhteenkuuluvuutta. Raivion ja Karjalaisen (2013) mukaan osallisuus voidaan jakaa kolmeen ulottuvuuteen: *having* eli riittävä toimeentulo, *acting* eli toiminnallisuus ja *belonging* eli yhteisöön kuuluminen. Osallisuus on tunne yhteisöön kuulumisesta, jossa yhteisön jäsenet ovat tasa-arvoisessa asemassa, ja jäsenten välillä on yhteinen arvostus- ja luottamussuhde (THL 2017b). Yhteisö luo ja vahvistaa jäsentensä välistä hyväksyntää ja luottamusta. Jos henkilö ei tunne kuuluvansa yhteisöön, tämä kasvattaa syrjäytymisriskiä. (THL 2016.) Osallisuudessa on siis kyse yhteenkuuluvuuden tunteesta tiettyyn ryhmään tai yhteisöön. Road Tripillä pyrittiin vaikuttamaan nuorten yhteenkuuluvuuteen. Ajatuksena oli, että ryhmäläiset kokevat kuuluvansa ryhmään ja että heidät hyväksytään ryhmässä tasapuolisena jäsenenä. Osallisuuden edistämistä voidaan siis ajatella syrjäytymisen ehkäisyinä.

Osallisuutta reissussa pyrittiin myös kehittämään toiminnallisuuden osalta. Pienryhmään osallistuvilla nuorilla voi olla haasteita päätöksenteoissa ja oman mielipiteen

esille tuomisessa. Nuoret ovat voineet tottua kulkemaan vahvemman persoonaan perässä tai suunniteltua ohjelmaa noudattaen. Oman äänen esille tuominen voi olla siis vaikeaa. Nuorten osallisuuden kehitystä pyrittiin haastamaan jättämällä suunnittelupuoli, kuten vierailupaikkojen ja ruokapaikkojen valitseminen, nuorten tehtäväksi. Tavoitteena oli, että nuoret rohkaistuvaisivat tätä kautta tuomaan oman äänensä vahvemmin esille tulevaisuudessa. Tätä kautta nuoret rohkaistuvat ottamaan oman paikkansa osana ryhmää tai yhteisöä.

3 ELÄMYSPEDAGOGINEN PIENRYHMÄTOIMINTA

Pienryhmät ovat yleensä tilapäisiä ryhmiä, joissa on selkeä alku ja loppu, sekä yhteinen tavoite johon pyritään. Näissä ryhmissä ryhmän jäsenyys päättyy ja ryhmä hajoaa, kun tavoite on saavutettu. (Ahokas, Ferchen, Hankonen, Lautso & Pyysiäinen 2012, 131.)

Pienryhmätoiminnan tavoitteet ovat selkeitä nuoren kasvuun ja kehitykseen kohdistuvia päämääriä. Ajatuksena pienryhmätoiminnalla on, että ryhmään osallistuvat muodostaa oman toimintakulttuurin ja yhteisön, joka ideaalitulanteessa etenee vaiheittain kohti asetettua tavoitetta. Pienryhmien toimintamenetelmien taustoilla on selkeästi tunnistettavissa seikkailu- ja elämyspedagogisia periaatteita ja menetelmiä. Näitä Road Tripissä oli lähinnä omien uskallusten myönteinen testaaminen, ryhmän yhteenkuuluvuuden kasvu ja varsinkin luottamussuhteiden kasvu, sekä kokemuksien tarjoaminen. (Harinen, Heikura, Lehmus & Vallisto 2009, 17-18 & 96.) Myös nuorten osallisuuden kehittäminen oli tärkeä tavoite.

Elämyspedagogiikassa sen toteutustavat ja tavoitteet riippuvat toteuttajasta ja kohde-ryhmästä (Nyman 2011). Myös elämysten kokeminen riippuu henkilöstä itsestään. Joku saattaa kokea elämyksiä seikkailusta tai jännityksestä, kun toinen voi kokea elämyksiä arkisemmassa ympäristössä. Näissä yhdistävä tekijä on mieleen jäänyt positiivinen muisto. (Latomaa & Karppinen 2007, 13.) Seikkailupedagogiikan ja elämyspedagogiikan välinen ero on hämärä, mutta elämyspedagogiikan ero selittyy sen selkeämmällä otteella kasvatukseen ja sosiaaliseen oppimiseen. (Pulkamo 2007,

496-497.) Elämyspedagogiikka, kuten muutkin pedagogiat, on kasvuhakuista toimintaa. Toiminnalla pyritään luomaan kasvatuksellisia muutoksia kohderyhmässä. Telemäen (2001) mukaan lähtökohtana on saattaa osallistujat epätasapainoiseen tilaan, joka tapahtuu viemällä heidät tuntemattomaan ympäristöön. Luodun ympäristön ja toiminnan kautta pyritään saamaan osallistuja refleктоimaan käsityksiä itsestään, omista kyvyistään ja taidoistaan. (Nyman 2011.) Elämyspedagogiikan ei ole pakko tapahtua siis luonnossa. Riittää, että henkilö poistuu mukavuusalueensa ulkopuolelle ja joutuu turvautumaan henkisiin resursseihinsa. Tämä saa henkilön löytämään itsensä uusia voimavaroja ja vahvuuksia. (Karppinen & Latomaa 2015, 48.)

Road Tripin kohderyhmälle toinen kaupunki riitti luomaan epätasapainoa ja tuntemattontaa ympäristöä, joka mahdollisti elämyspedagogian mukaisen osallistujien reflektionin ja oppimisen. Pienryhmän luokittelu seikkailu- tai elämyspedagogiaan on haastavaa. Käsitteistä on erilaisia näkemyksiä, niiden välinen raja on häilyvä ja tutkimustyö vähäistä, vaikka molemmat ovat olleet Suomessa olemassa jo kauan (Karppinen & Latomaa 2010, 9-11). Pienryhmän vähäinen ennalta suunniteltu ohjelma ja seikkailuluontoinen henki saa ryhmän näyttämään seikkailupedagogiselta menetelmältä. Kuitenkin ryhmän tavoitteena on tuoda nuorille niitä oivalluksia ja kokemuksia, joiden kautta nuori oppii tai huomaa pystyvänsä selviytymään sosiaalisista tilanteista, luottamaan itseensä ja saa näin itselleen voimavaroja. Juuri tällaisten oppimista ja kasvua luovien elämysten tuottaminen tekee Road Tripistä mielestäni enemmän elämyspedagogisen menetelmän.

Samankaltainen menetelmä Yhdysvalloissa tunnetaan nimellä *adventure therapy* (suom. seikkailuterapia), jossa on yhdistäviä tekijöitä elämyspedagogiaan. Seikkailuterapiaa on käytetty Yhdysvalloissa nuorten sosiaalisten taitojen kehittämiseen. Vaikka toteutustavat poikkeavat elämyspedagogisista menetelmistä, molemmissa on huomattu vieraan ympäristön ja yhdessä vietetyn ajan kehittävän sosiaalisia taitoja. On huomattu, että nuoret oppivat sosiaalisia taitoja tarkastellen muiden käytöstä ja pelaamalla tätä omaan sosiaaliseen käyttäytymiseensä. Myös muiden kanssa vietetty aika auttaa vahvistamaan nuoren hyväksi huomaamia sosiaalisia taitoja, ja tätä kautta mahdollistaa taitojen kehityksen. (Tucker 2009, 317-319.)

4 TOTEUTUS

Opinnäytetyön päätin toteuttaa laadullisen tutkimuksen menetelmiä hyödyntämällä. Valitsin parhaaksi menetelmäksi teemahaastatteluiden tekemisen. Teemahaastatteluisissa haastattelut kohdennetaan tiettyihin teemoihin ja oletetaan, että haastateltavat ovat kohdanneet tietyn tilanteen. Haastattelut suunnataan kohderyhmän subjektiivisiin kokemuksiin. Teemahaastatteluisissa edetään tiettyjen teemojen varassa; aihepiirit, teemat ja kysymykset ovat kaikille samat, mutta vastauksia ei ole sidottu. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47-48.) Haastatteluisissa pyrin tuomaan esille tietoa, kuinka pienryhmätoiminta edistää ja/tai kehittää nuoria, sekä kuinka tätä toimintaa voitaisiin kehittää. Haastattelujen kohteena oli pienryhmään osallistuvat nuoret sekä ohjaaja. Haastateltavia oli yhteensä kahdeksan. Haastattelut toteutettiin kahdessa erässä. Ensimmäisessä haastattelukokonaisuudessa kartoitettiin nuorten taustoja, odotuksia, tavoitteita ja yleistunnelmaa. Ohjaajan haastattelussa haettiin erikseen tarkempaa taustatietoa nuorista, ryhmän teemasta, taustasta, tavoitteista, sekä toivotuista havainnoista ja edistymisistä. Toisessa haastattelukokonaisuudessa tavoitteena oli saada selvitettyä, kuinka reissu kokonaisuudessaan toteutui ja millaisia kehityksiä ja edistyksiä nuorissa tapahtui. Lisäksi toisessa haastattelukokonaisuudessa pohdittiin, kuinka toimintaa voidaan kehittää pitemmälle.

Syy, miksi valitsin haastattelut määrällisten tutkimusmenetelmien sijaan, oli se, että tunsin osittain pienryhmään osallistuvia nuoria ja tiesin ettei papereiden kautta saada tarpeeksi täydentäviä vastauksia tai havaintoja. Haastattelu voi motivoida kohderyhmää antamaan täydentävimpiä vastauksia kuin mitä lomaketutkimuksilla saataisiin. Haastatteluisissa voidaan myös mahdollisuuksien mukaan täsmentää ja tarkentaa vastauksia ja saada kuvaavia esimerkkejä. (mt., 36.) Lisäksi laadullinen tutkimus tuottaa, varsinkin tässä tapauksessa, enemmän tietoa ja mahdollistaa parempien havaintojen tuottamisen. Uskoin että nuoret jättäisivät vastaukset tyngäksi kyselyissä eivätkä vastaisi täydellä ajatuksella. Haastattelut mahdollistavat syventävän tiedonhankinnan itse tilanteessa, kun ollaan suorassa vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa. Lisäksi haastateltava pystyy tuomaan itseään koskevia asioita vapaammin esille. Haastateltaessa saadaan syventäviä tietoja, kun pyydetään perusteluja vastauksiin. Haastatteluiden avulla voidaan myös tuottaa tietoa aroista tai vaikeista aiheista. (mt.,

34-35.) Haastatteluissa ei tosin ole pelkkiä hyviä puolia. Olin huolissani, ovatko nuoret siltikään tarpeeksi motivoituneita antamaan relevantteja vastauksia. Luottamusuhteet ovat tärkeitä kyseiselle kohderyhmälle, ja tämä vaikuttaa myös haastatteluihin. Lisäksi haastatteluissa voi tulla aikatauluongelmia. Haastatteluajkojen sopiminen, itse haastattelut ja niiden litterointi vaativat useamman tunnin työskentelyn (mt., 35), varsinkin kun omalla kohdallani haastattelut toteutettiin kahdella haastattelukokonaisuudella.

Haastatteluiden valmistelu alkoi toteutuksen suunnittelemisella ja tutkimuskysymyksen muotoilulla yhdessä työntekijöiden kanssa. Päätimme toteuttaa opinnäytetyön niin, etten itse osallistu ryhmän toteutukseen, vaan toimin ulkopuolisena haastattelijana. Huolena oli, että jos ryhmän ulkopuolinen henkilö olisi havainnoimassa, se ei edistäisi ryhmän kehitystä. Havainnoinnin suoritti siis ryhmään osallistuva työntekijä. Tutkimusongelmana oli tuottaa tietoa siitä, mitä merkitystä toiminnalla on nuorille ja miten toiminta vahvistaa nuorta. Kehitysnäkökulmasta pohdittiin, miten toimintaa voidaan kehittää. Toteutuksen osalta suunnittelimme havaintojen tueksi nuorille tehtäväksi retkipäiväkirjaa tai vaihtoehtoisesti kuvapäiväkirjaa. Päiväkirjat jäivät kuitenkin suunnittelun tasolle aikataulullisista syistä. Seuraavaksi nuorille annettiin tieto tehtävästä opinnäytetyöstä ja tulevista haastatteluista. Ilmoitin nuorille mistä haastatteluissa oli kyse ja samalla kysyin, ketkä olivat halukkaita haastateltavaksi. Positiivinen yllätys oli, että kaikki nuoret suostuivat haastateltaviksi. Seuraava vaihe oli haastattelukokonaisuiden suunnittelu. Haastattelut päätin toteuttaa kahdessa kerrassa, ennen reissua ja sen jälkeen, jotta tuloksia voisi verrata haastattelukertojen välillä.

4.1 Ensimmäinen haastattelukokonaisuus

Ensimmäistä haastattelukokonaisuutta suunnitellessani pyrin keskittymään kysymysten muotoiluun, en kysymysten määrään. Pyrin myös välttämään kysymyksissä liikaa ammattisanastoa tai vaikeasti muotoiltuja kysymyksiä. Ajatuksena oli, että kysymykset toimisivat dialogin suuntaviittoina ja ohjaisivat keskustelua aiheisiin. Haastateltavien kanssa aikataulujen sopiminen oli todella helppoa. Tämä johtui osittain siitä, että nuorilla ei ollut paljoa menoa kesäaikaan. Kuitenkin opin, etten ollut valmistautunut haastatteluihin tarpeeksi. Nuorten haastattelut osoittautuivat omaksi yllätyksekseni

lyhyiksi. Haastattelut olivat ohi 15–25 minuutissa. Haastatteluista puuttui dialogisuus, ja pääasiassa haastattelijana esitin kysymyksen, johon nuori vastasi. Ajattelin, etten ollut varautunut tarpeeksi ja ettei haastatteluissa ollut tarpeeksi kysymyksiä. Saatoin myös sortua moneen aloittelevan haastattelijan virheeseen. Haastatteluista litteroidessani huomasin yrittäväni pitää keskustelun koko ajan yllä, eikä haastattelutilanteissa ollut paljoa hiljaisia hetkiä. Tämä on esimerkkitalanne aloittelevan haastattelijan virheestä. Tämän virheen seuraamuksena voi olla, että haastateltava jättää vastaukset lyhyeksi olettaen, että haastattelija haluaa vain lyhyitä vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 121.) Ensimmäisen haastattelukokonaisuuden lomakkeita voi tarkastella liitteessä 1, nuorten haastattelulomake, sekä liitteessä 2, ohjaajan haastattelulomake.

4.2 Toinen haastattelukokonaisuus

Toiseen haastattelukokonaisuuteen valmistauduin paljon paremmin. Valmistelin kysymyksiä enemmän kuin aiemmassa haastattelukokonaisuudessa, laadusta tinkimättä. Monet kysymykset saattoivat olla samankaltaisia tai jopa samoja kysymyksiä eri muotoilulla. Tein näin, jotta voisin kysyä kysymyksen, joka parhaiten sopii tilanteeseen. Kaikkia kysymyksiä ei siis tullut esitettyä, eikä samoja kysymyksiä kysytty kaikilta nuorilta.

Toisen haastattelukerran suunnittelu oli osittain helpompaa, koska osasin suunnata kysymykset paremmin jokaisen nuoren kohdalle. Suunnittelin kysymyksiä myös hieman selkeämmiksi ja välttelin pitkiä kysymyksiä. Esimerkiksi jos nuoren odotuksena oli saada reissulta kokemuksia, kysymyksessä hain tietoa, minkälaisia kokemuksia saatiin. Kysymysten suunnittelu helpottui ohjaajan haastattelun jälkeen, kun oli saanut parempaa tietoa ryhmästä. Tämän kautta osasin miettiä tärkeitä kysymyksiä ja pystyin syventymään aiheisiin paremmin. Päätin myös varata enemmän aikaa haastatteluihin ja haastatteluiden väliin, jotta ei syntyisi kiirehtimisiä. Myös toisen haastattelukokonaisuuden aikojen sopiminen onnistui pääasiassa mutkattomasti. Joidenkin nuorien kanssa toki piti perua aikoja ja sopia uusia.

Itse toteutus haastatteluissa sekä onnistui että epäonnistui. Joidenkin nuorten kohdalla saatiin todella kattavia haastattelukertoja toteutettua. Haastatteluissa päästiin

keskustelevaan henkeen nuorten kanssa. Vaikka pyrin tekemään joustavat aikataulut, joidenkin nuorien kanssa aika pääsi jopa loppumaan kesken. Tämän koin positiiiviseksi asiaksi aiempien haastatteluiden jäätyä lyhyiksi. Epäonnistumisilta ei kuitenkaan vältytty, sillä joidenkin nuorten kohdalla toisenkin haastattelukerran vastaukset jäivät suppeiksi. Ajattelin, ettei luottamusta ollut tarpeeksi. Koska ensimmäiset haastattelut olivat myös suppeita, niistäkään en voinut johdatella keskustelua. Täysin näissä haastatteluissa ei kuitenkaan epäonnistuttu, koska esille tuli erilaisia kehityksiä tai tuloksia. Toisen haastattelukokonaisuuden lomakkeita voi tarkastella liitteessä 3, nuorten haastattelulomake, ja liitteessä 4, ohjaajan haastattelulomake.

4.3 Litterointi

Haastattelukokonaisuuksien jälkeen seuraava vaihe oli litterointi. Litterointivaihe oli kaikkein tuskallisimman ja työläin osuus, sillä se vei paljon aikaa ja vaati keskittymistä. Yhden tunnin mittaiseen haastatteluun saattoi vierähtää jopa 5 tuntia litterointia. Tavallisen peruslitteroinnin sijaan, jossa kirjoitetaan sanasta sanaan, kirjasin haastattelut kirjakielellä ja jätin pois turhat täytesanat. Tämä auttoi selkeyttämään kerättyä materiaalia ja helpotti sen tarkastelua. Kuitenkin käyttämäni litterointimetodi kulutti enemmän aikaa peruslitterointiin verrattuna. Litteroinnit olisi ollut paras suorittaa heti samana päivänä haastatteluiden kanssa, mutta näin ei joka haastattelun kohdalla käynyt, varsinkaan toisen kokonaisuuden osalta. Jälkeenpäin ajateltuna litterointeihin olisi pitänyt varata enemmän aikaa kuin mitä todellisuudessa varasin.

5 TULOKSET

Opinnäytteen tarkoituksena oli tuoda esille tuloksia pienryhmästä. Haluttuja tuloksia olivat nuorten kehitys tai saadut kokemukset. Ryhmässä haluttiin myös nähdä kehitystä yhteenkuuluvuudessa, osallisuuden ja sosiaalisten taitojen kasvussa. Lisäksi opinnäytetyössä pyrittiin selvittämään, miten toimintaa voisi kehittää. Tässä kappaleessa esittelen näitä tuloksia haastatteluista nuorten ja ohjaajan näkökulmasta. Ensimmäisenä kuitenkin pitää tietää nuorten omat elämäntilanteet, syyt reissuun läh-

töön ja tavoitteet, mitä nuoret ovat asettaneet reissuun. Haastatteluissa haastattelin seitsemää nuorta ja mukaan lähtevää ohjaajaa. Ohjaajan haastatteluissa haettiin tietoa ryhmän havainnoinneista, ja nuorten haastatteluissa haettiin heidän omia kokemuksiaan ja kehityksiä. Haastatteluista esitellessäni olen merkinnyt nuoret numeroitsein yhdestä seitsemään selkeyden ja anonymiteetin vuoksi, esimerkiksi N1 tai N2.

Jotta voidaan verrata ja todeta tuloksia, ensimmäisenä pitää ymmärtää nuorten lähtökohtia, taustoja, heidän kokemansa haasteet, odotukset ja tavoitteet. Suurimmalla osalla nuorista kaverittomuus on iso, yhdistävä teema. Monen nuoren arki saattaa, varsinkin kesällä, vierähtää täysin näkemättä yhtäkään kaveria. Viikot saattavat myös kulua tekemättä mitään. Tämä näkyi esimerkiksi, kun sovittiin haastatteluajoja. Moni päättääkin näiden seikkojen takia osallistua Poikien Talon toimintaan ja Road Trip -reissuun. Osittain mukaan lähdettiin myös, koska edelliset reissut ovat olleet mukavia. Jokainen nuori oli lähdössä innolla reissuun, osalla jopa jännitti lähtö. Kun kysyin nuorilta, miksi he halusivat mukaan reissuun, monilla syy oli seuran saaminen tai ”tuulettumaan pääseminen”.

Saa seuraa (N1).

Tulee nähtyä muutakin maailmaa. Jos vain on Oulussa, ei tule tehtyä tai kokeiltua paljoa uutta. Tai vietettyä perusarkea (N2).

Edelliset ovat olleet mukavia. Siksi halusin mukaan (N3).

Kun nuorilta kysyttiin millaisilla mielin he ovat lähdössä reissuun, monella nuorella oli hyvät tunnelmat. Osalla tuli esille pientä jännitystä.

(...) Vähän jännittää, väenpaljous Helsingissä jännittää. Pääasiassa innolla ja odotuksella (N4).

Hyvällä, vähän jännitystä, ei ole pitkään aikaan porukassa reissussa (N5).

Jotta minä ja lukija voimme ymmärtää paremmin nuorten taustaa ja lähtökohtia, kysyin haastatteluissani nuorilta, miksi he tykkäävät käydä Poikien Talolla. Monella tulee esiin hyvin samanlaisia vastauksia: tekemättömyys, kavereiden saaminen, yhdessä olo ja tekeminen. Myös Poikien Talon turvallinen ympäristö antaa monelle tilaa ja turvallista ympäristöä olla oma itsensä.

Täällä saa sitä omaa, jos vähän rationalisoisi, sitä sosiaalista harjoitusta ja täällä saa olla oma itsensä. Sitä kun ei ole paljoa, on puuttunut semmoinen vahva arki elämästä pitkän aikaa, niin sitä on totunut vähän liikaa ”öllöttämään”. Se on sitten parempi olla täällä Poikien Talolla, ja olla muiden ihmisten äärellä ja päästä tekemään asioita joita en varmasti pääse kotona tekemään. Se on virkistävää. Siitä puhumattakaan miten lämmin ja hyväksyvä ympäristö täällä (Poikien Talolla) yleisesti on. Sen lisäksi että täällä voi perusasioita harjoitella, täällä pääsee kasvamaan, kun ei tarvitse keskittyä kuunteleeko muita ihmisiä tai tuleeko itse kuulluksi, vaan voi tänne voi tulla melkein meditatiivisesti kuuntelemaan ihan itseäänkin. Hyvä paikka rentoutua. (N6.)

Saisi kavereita, itseluottamusta ja sosiaalisoituisi. (...) Ei olisi neljän seinän sisällä (N5).

Reissuun lähtevillä nuorilla oli monenlaista taustaa. Osa oli työttömiä, osalla oli opinnot kesken, osa oli mukana pajatoiminnassa ja osa oli kuntoutujia. Monella nuorella tuli haastatteluissa esille kaverisuhteiden pieni määrä tai ettei kavereita tullut nähtyä paljoa. Kavereita nähtiin keskimäärin kerran viikossa korkeintaan. Eräällä nuorella saattoi vierähtää viikkoja näkemättä kavereitaan. Yhdellä nuorella taas oli yksi kaveri, jota hän tapasi useasti, mutta muita kaverisuhteita ei oikein ollut.

Osaa näen useammin, osaa vähemmän. Saattaa olla viikkoja, etten näe kavereita, kuukaudessa pari kertaa (N3).

Nuorten omat odotukset ja tavoitteet reissulle olivat hyvin samankaltaisia kuin mitä ohjaajalla oli mielessä. Nuoret odottivat reissulta hauskanpitoa ja uusia kokemuksia. Eräällä nuorella risteilymatka jännitti, sillä hänellä oli vedenpelkoa. Nuoret odottivat myös näkevänsä Viroa ja Helsinkiä muustakin kuin turisti- tai shoppailunäkökulmasta. Osaa jännitti yhteinen majoitus. Tavoitteena nuorilla oli saada kavereita, kokemuksia ja mieleen jäävä reissu sekä sosiaalisten taitojen parantaminen ja stressin vähentäminen. Monet nuoret olivat lähdössä reissuun avoimin mielin.

Olisi mukavampi tulla Poikien Taloon, kun reissussa saisi ystäväystytyä enemmän muiden kanssa. Sosiaalisuus ja kavereiden saanti. Oppisi olemaan oma itsensä, reissun kautta. Oppisi asennoitumaan. (N5.)

(...) Avoimin mielin menossa minne viedäänkään. Saa nähdä sitten, että kuinka paljon pääsee itse siellä Helsingissä tai Tallinnassa pyörimään. Toivon ettei se ole semmoista luokkaretkeilyä. Toivon omaa vapautta, hyvä on toki, jos puolet ajasta olisi yhteistä aikaa. Ettei jää ihan oman onnensa varaan. (...) Haluaisin oppia selviytymään paremmin sosiaalisista tilanteista, ja varmaan semmoinen

terve luovuus ja seikkailunhalukkuus eivät olisi pahitteeksi. (...) Joskus aikaisemmin tuli mietittyä, kun sosiaaliset tilanteet ahdisti enemmän, ajatteli jopa kymmenen tai parikymmentä skenaariota etukäteen, miten asiat voi edetä. Tietenkin, kun ne menivät eri tavalla (sosiaaliset tilanteet), ajatteli että en luonut tarpeeksi näitä skenaarioita ja sitä hirveästi kävi tilanteita läpi mielessään. Mitä enemmän niitä ajatteli mielessään tilanteita, ja toimi sillä tavalla, sosiaalisissa tilanteissa eli sitten mielessään ja vähemmän oli siinä hetkessä kiinni. Vähän kaikessa on kuitenkin kyse siitä, että on hetkessä kiinni. (...) Tunne-puolella haen näitä hyviä kokemuksia. (N6.)

(...) Tutustua porukkaan enemmän. Uusiin kavereihin tutustua myös (N7).

Ettei pelottaisi laivalla. Eipä oikein muuta, ehkä vähän, että oppisi rentoutumaan. Ehkä vähän on itsellä pitääkö stressata jotakin, ja siitä lähdän väkisin keksimään stressin aiheen. Etten ajattelisi niin paljon, että pitäisi tehdä sitä ja tätä, vaan olisin sen sijaan rennosti. Lomareissulla pitää lomailla. Jos sänky jää petaamatta, ei se ole stressin asia. (N2.)

Kun nuorilta kysyttiin, mitkä reissun piirteet nuori voi kokea haastavaksi, vastauksia olivat muun muassa oman tilan puutteet, yöpymiset vieraassa ympäristössä, vesistö, kuinka hyvin tulee toisen ihmisen kanssa toimeen ja reissu itsessään. Kuten ohjaajakin pohti, monelle nuorelle reissuun lähteminen ja koko reissu ovat jo haaste itsessään.

Koko reissu tulee olemaan haaste itselle. Kuten sanoin, olen miettinyt sitä mitä majoitus tulee pitämään sisällään, sekin tulee olemaan uusi kokemus. (...) Sekin millaista tulee olemaan seikkailla jonkin ryhmän kanssa, jonka kanssa ei ole tullut tehtyä aikaisemmin retkiä. Yksi aikaisempi reissu on tullut tehtyä, mutta silloin oli eri työntekijä mukana, ja kaksi samaa ryhmäläistä jotka lähtevät nykyiseen reissuun mukaan. Yöpyminen jollain tapaa tulee olemaan omanlaatuisen haaste. Haaste yöpymisessä on totuttautua siihen tai enemmänkin lakata jännittämästä liikaa. Toivon hiljaisuutta ja rauhallisuutta majoituspaikassa, joten jos samaan huoneeseen tulee ekstrovertimpi tai villimpi henkilö, siinä voi olla haastetta. Itse olen laatikkomaisempi ajatteleva henkilö, että makuupaikka on rauhan paikka ja siellä tehdään vaan omia asioita enemmän kuin että ollaan muiden ihmisten kanssa. (N6.)

Ehkä oman rauhan puute voi olla haaste. Ei välttämättä haastavaa, mutta epä-mukavaa. (N3.)

Ohjaajan näkökulmasta toivottiin nuorilla kehitystä osallisuudessa sekä haluttiin mahdollistaa reissu, jossa nuoret saisivat kokemuksia ja tehdä omia ratkaisuja. Tärkein tavoite kuitenkin oli tuoda ryhmään yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kuten aikaisemmissa haastatteluissa kävi ilmi, nuorilla yksinäisyys on vahva tekijä. Sen lisäksi,

että saataisiin yhteenkuuluvuutta, oli tavoitteena myös, että nuoret saisivat tasaver-
taisia rooleja eivätkä tyytyisi vain seuraamaan sivusta päätöksentekoa. Näiden asi-
oiden kautta toivotaan myös näkyvän itseluottamuksessa kasvua. Vaikkei se ole var-
sinainen päätavoite, olisi myös hyvä, jos ryhmä muodostaisi omanlaisen kaveripiirin-
sä. Reissussa toivottiin nuorten saavan sellaisia oivalluksia, etteivät sosiaaliset tilan-
teet ole pelottavia, ja että nuori pystyy ja kykenee suoriutumaan tulevista haasteista.

Varmaan se on se yhteispeli ja että uskalletaan se oma mielipide ryhmässä il-
maista, ja uskalletaan itse kertoa itsestä ryhmäläisille. Minun käsityksen mu-
kaan se ryhmään kuulumista edistää, jos niistä kavereista tietää enemmän
(ryhmän kesken). (...) Toivottavasti siellä tulee sellaisia kokemuksia että ”selvi-
sin tästä reissusta”, että on voimavaroja selviytyä tulevaisuudessakin. (...)
Ryhmäytyminen tai ennemminkin se, että he tuntevat kuuluvansa ryhmään on
tärkeimpiä tavoitteita. Sekä että he saavat tasapuolisen roolin ryhmässä, ettei-
vät ole niitä sivusta seuraajia, kun muut päättävät asioita. Tästä pitää rakentaa
sitä reissua: jokaiselle se mahdollisuus vaikuttaa ja haastaa vaikuttamaan. Että
huomataan että omilla mielipiteillä saa positiivista vastakaikua, niin saa roh-
keutta tulevaisuudessakin ilmaista oman mielipiteen. (Rissanen 2017.)

Rissanen ei kuitenkaan uskonut nuorten haastavan itseään, vaan ajatteli että reis-
suun lähteminen ja vieras ympäristö on nuorille jo tarpeeksi iso haaste.

En usko, että sillä tavalla haastetaan itseä niinkään tällä reissulla. Se voi olla jo
tarpeeksi haastava, että on yhteismajoitus ja eri paikkakunta eikä oma koti.
(Rissanen 2017.)

Odotukset ryhmähengen kasvusta olivat korkeat. Rissanen kertoo, että reissuilla on
huomattu ryhmähengen tekevän harppauksia, kun ollaan vuorokauden ympäri sa-
man katon alla ja toisten kanssa tekemisissä jatkuvasti.

(...) Ryhmähengestä alkuun verrattuna, uskotaan moninkertaistuvan. Tutustu-
taan toisiin paremmin, tuntee enemmän toisia, ja itsestään uskaltaa enemmän
kertoa. Tulee aina uusia piirteitä toisista esiin. Yhteisen tilan jakaminen tekee
ihmeitä. (Rissanen 2017.)

Haastattelijana minua askarrutti tietää, onko mahdollista, että nuoret jatkavat mahdol-
lisesti toistensa tapaamista reissun jälkeen, mahdollisesti myös toiminnan ulkopuolel-
la. Tähän ohjaajalla oli hieman kriittinen suhtautuminen; toivottuahan se olisi, mutta
ei kuitenkaan reissun päätavoitteita.

(...) Toivon mukaan ryhmäläiset jatkaisivat toiminnan ulkopuolella tapaamisia ja jatkavat kaverisuhdetta, mutta se ei kuitenkaan ole päätavoite. Kuitenkin valmiuksien ja hoksaamisten saannin kautta, saadaan voimavaroja uusien ihmisten kanssa tapaamiseen tulevaisuudessa. (Rissanen 2017.)

Nuorten toivottiin löytävän etenkin niitä asioita ja oivalluksia, jotka vahvistavat heidän omia sosiaalisia taitojaan. Nuorilta toivottiin, että he ylittäisivät omat pelkonsa ja että heidät saataisiin osallistutettua reissun kautta. Nuorilla kuitenkin oli reissun suunnittelussa iso rooli, sillä he saivat itse päättää, mitä haluavat nähdä, tehdä tai kokea.

(...) Sen hoksaaminen, että on mahdollisuudet ja omat mielipiteet ovat yhtä hyvät kuin muiden. Sen vaikutuksen huomaaminen. Saada se kokemus, että ihmisten seurassa on mukava olla. On tosiaan niitä pelkoja, niin niidenkin voittaminen. Jos Oulun keskustassa jännittää liikkua, niin kun käy tuollaisen reissun ja tulee kokemus, että selvisin tästä, niin se vie seuraavalle tasolle. (...) Ja reissun jälkeen on fiilis, että on jotain tehnytkin, ettei ole vain ollut neljän seinän sisällä koko kesää. Että on ollut sellainen reissu mihin on voinut itse vaikuttaa, eikä sellainen reissu joka on järjestetty muun toimesta, johon ilmoittaudutaan ja suoritetaan reissu. Yhteinen reissu, eikä vain järjestetty reissu. (Rissanen 2017.)

Mahdollisia haasteita ohjaajan mielestä voivat olla sosiaalinen ylikuormitus ja muut mielenterveydelliset haasteet. Näihinkin on varauduttu sillä, että jokaisella on mahdollisuus päästä omaan tilaan. Huonevarauksissa otettiin tämä huomioon.

Sitä pitää sitten olla mahdollisuus päästä majataloon vetämään happea ja muuta (rauhottumaan). (...) Että pystyvät olemaan muitten kanssa tekemisissä pitemmän aikaa, kun normaalisti tunti viikossa sosiaalista elämää. Se ylikuormitus voi olla haaste. Toimintakyky voi rajoittua siinä vaiheessa, ja se sitten voi vaikuttaa kaikkeen tekemiseen ja lähtemiseen. Jos tulee pelkotiloja tai muita, ja ei uskalla lähteä ollenkaan ”ihmisten ilmoille”, niin siitä pitäisi sitten jotenkin päästä pois. (Rissanen, 2017).

5.1 Tulosten tarkastelu nuorten näkökulmasta

Reissun jälkeen kysyessäni nuorilta, kuinka hyvin reissu heidän mielestään meni, olivat vastaukset yksimielisiä: reissu oli ollut todella hyvä. Nuoret olivat kierrelleet paljon erilaisia nähtävyyksiä ja ravintoloita. Monella oli jäänyt mieleen vierailu keskiaikaisessa ravintolassa Tallinnassa. Nuoret olivat vierailleet itseään kiinnostavissa paikoissa. Toisia nuoria kiinnostivat ravintolat, toisia nähtävyydet ja osa oli kiertänyt

muuten vain kaupunkia. Kohokohtina nuoret pitivät Tallinnan reissua, yhdessä vietettyä aikaa, ravintolavierailuja ja nähtävyyksiä. Joillekin nuorille reissu itsessään oli kohokohta. Osa nuorista oli myös käynyt keskenään baarissa yhdessä viettämässä aikaa, joka oli jokaiselle jäänyt lämpimästi mieleen.

(...) Se on aika vaikea sanoa. Vähän tuntuu, että se kokonaisuus on tärkeä. Tai että kokonaisuus oli minulle tärkeä. Se, että pääsi näkemään uusia mestoja ja pääsi näkemään millaista meininkiä toisaalla, kuin täällä Oulussa. (N6.)

(...) Kavereita tuli ja näki Viroa. Viro oli hauska nähdä. Laivareissukin oli hauska. Oli hauska, kun se laiva keikkui. (N7.)

(...) Ainakin se Tallinna. Ja silloin torstai-iltana käytiin muutamalla yhdessä baarissa. Sitten se risteily, tai ylipäätään laivalla olo. (N5.)

Monelle reissu vastasi siis odotuksia ja joillekin jopa ylitti odotukset. Reissu oli antanut uusia kokemuksia ja tuonut ryhmää yhteen, kuten oli tavoite. Joillekin reissu oli ollut silmiä ja maailmankuvaa avaava kokemus. Osa oli ylittänyt itseään ja päässyt yli erilaisista peloistaan.

Odotuksia oli, että olisi mukava reissu ja pääsisi tutustumaan porukkaan paremmin. Ja näinhän se meni. Sain uusia kokemuksia ja tutustin paremmin muihin, ja pääsin yli väenpaljoudesta. (N4.)

Reissulla oli tarkoitus antaa nuorille kokemuksia. Ne, mitkä miellettiin hyväksi kokemuksiksi, riippui nuorista itsestään. Joillekin saattoi laivareissu olla mahtava kokemus, kun taas toinen nautti ravintoloiden ja makuelämysten kiertelemisestä. Osa nuorista koki mukaviksi kokemuksiksi kaupungilla ja puistoissa kiertelyn. Osalle nuorista reissu itsessään oli jo uusi kokemus. Osa ei ole päässyt käymään aiemmin Helsingissä ollenkaan tai he eivät ole uskaltaneet samalla tavalla kulkea ja kierrellä ulkoisten tai sisäisten rajoittavien tekijöiden takia. Joillekin nuorille parhaiten mieleen oli jäänyt yhteiset hetket ja keskustelut. Yhdessä vietetty aika miellettiin myös mukavaksi kokemukseksi. Tutustumisen ja jutteleminen helpottavaksi tekijäksi nuoret nimesivät vapaamman ja rennomman ilmapiirin. Jokainen nuori koki myös, että oma ääni saatiin kuuluville, eikä omia ideoita heti tyrmätty.

Kaikilla oli hyvä fiilis ja lensi paljon vitsiä. Vapaampi ilmapiiri. (N1.)

Jokainen nuori tunsikin myös tutustuneensa muihin paremmin ja osa koki saaneensa reissun aikana uusia kavereita. Joillekin nuorille tärkeintä oli päästä vain tuulettumaan ja saada uusia kokemuksia. Vaikkei se varsinaisena reissun tavoitteena ollutkaan, osa nuorista tutustui reissun aikana paremmin toisiinsa ja he ovat reissun jälkeen tavanneet toisiaan toiminnan ulkopuolellakin.

Se porukka minkä kanssa käytiin baarissa, siitä tuli tiiviimpi. Tänään oli tarkoitus tavata taas porukalla, mutta itse en päässyt lähtemään mukaan. Ollaan nyt alettu tapaamaan Talon toiminnan ulkopuolella näiden kavereiden kanssa muutenkin. Tarkoitus olisikin nähdä näiden kanssa useammin tulevaisuudessa. (N4.)

Nyt jälkeensä on tullut kutsuttua osaa ryhmäläisistä käymään. On tullut tavattua osaa ryhmäläisistä reissun jälkeen. Tuli tutustuttua paremmin niihin, joita tunsikin aikaisemmin. Tuli kaikkien kanssa juttuun. (N7.)

Reissun kautta saatujen kokemusten myötä nuoret olivat myös havainneet itsessään erilaisia kehityksiä. Kehitystä saattoi tapahtua erilaisissa oivalluksissa omista kyvyistä tai omista sosiaalisissa taidoissa. Yksi nuori myös ylitti oman vedenpelkonsä, kun astui laivan kyytiin. Nuoret myös kokivat saavansa reissun myötä enemmän itsevarmuutta, ja tunsivat pääsevänsä irti turhasta stressistä ja stressiä aiheuttavien asioiden liioittelusta. Jokaisen nuoren kokema kehitys tuli monella eri tavalla esille. Eräs nuori tunsikin myös reissun kautta voimaantuvansa niin, että hän voi alkaa elämässään ottamaan seuraavia askelia. Tähän oli auttanut omat oivallukset ja kavereiden kanssa keskusteleminen.

Huomasin itsestäni, ettei se niin hankalaa ole muille ihmisille jutella mitä itse luulee. Huomasin että se on itseasiassa ihan mukavaa, kun saa jutella muitten kanssa. Se tuntui vahvistavalta. (N1.)

(...) Itseluottamus on noussut viime aikoina, että on se (reissu) sitä varmaan ”boostannut” jotenkin. Voi puhua nykyään muillekin ihmisille, muillekin kuin vain niille joita tuntee. Ei enää mieti sitä, kehtaanko ehdottaa jotain, vaikka syömään menemisestä. (N2.)

(...) sinänsä hyvä kokemus että siitä selvisi ja sen tiedostaa. (...) Maailma olikin sitten vähempi uhkaava paikka, kun oli aina jossain vieraassa paikassa nukkumassa, eikä varsinaisesti ollut mitään omaa tilaa huoneessa, kun huoneessa nukkuu kaksi toista ihmistä. Oli se sellainen voimaannuttava kokemus. (N6.)

Vähän sellaista itseluottamusta ja heittäytymistä. Sellaista itsetuntoa. Avoimuutta. Että menee hyvin mukana porukassa ja pysyy siinä. Kun on ollut kaikenlai-

sia tilanteita elämässä, niin välillä vähän tuntunut siltä, että jäänyt syrjään. Ja ehkä itseltäänkin jäänyt vähän syrjään. Kyllä tuli nyt vähän sellaista kannustusta nyt ajatella niitä uusia asioita, että voisi oikeasti alkaa niitä seuraavia askelia ajattelemaan. (N5.)

Kehitysnäkökulmasta nuorilla ei ollut paljoa mielipiteitä. Monen mielestä reissu riitti sellaisenaan. Osalle vaikeuksia tuotti esimerkiksi verrata Road Tripiä edellisiin reissuihin, sillä ne ovat olleet heidän mielestään paljon erilaisempia. Aikaisemmat reissut on tehty Syötteelle, jossa reissun ohjelma on ollut valmiiksi suunniteltua. Road Trip oli päinvastainen: reissussa ei ollut lähestulkoon ollenkaan valmiiksi suunniteltua ohjelmaa, ja suunnittelu oli jätetty nuorille. Suurin osa oli sitä mieltä, että se oli yksi reissun hyviä puolia. Yksi nuori kaipasi kuitenkin hieman enemmän suunniteltua ohjelmaa ja yhdessä kulkemista. Hän koki, että reissulla oli vähän vaikeaa keksiä tekemistä. Nuorten mielestä ryhmän koko oli sopiva, heidän mielestään ei ryhmän tarvitsisi olla ainakaan suurempi. Eräs nuori pohti, että reissulla lisäbudjetti olisi voinut olla hyvä. Hän ajatteli, että reissussa olisi voinut olla vielä yksi Poikien Talon kustantama vierailu tai ravintolakäynti. Hän mietti myös, että majoitus olisi voinut olla isommissa huoneissa, joissa olisi ollut enemmän jaettavaa tilaa. Yhdellä nuorella nousi ajatuksena enemmän Road Tripin nimen mukainen kehitysidea. Hänen mielestään reissussa olisi voitu käyttää autoa matkailuun. Hänen mielestään olisi ollut mukavaa, että samalla oltaisiin yövytty leirintäalueilla ja niin edelleen. Kuitenkin nuori mielsi junamatkatkin mukaviksi, koska junassa juteltiin ja vietettiin yhdessä aikaa.

Sellainen, että jos olisi auto. Sillä kierrettäisiin ja yövyttäisiin leirintäalueella, se olisi hauskaa. (...) Se olisi silloin se Road Trip enempi nimensä mukainen. Olisi ehkä enemmän tunnelmaa. Junamatkat tosin olivat kivoja, pelattiin korttia ja juteltiin. Aina voi miettiä matkakohteita, eipä minulla muuta. Minun mielestä hyvän kokoinen porukka lähti sinne, ettei välttämättä isompaa porukkaa siihen. (N5.)

5.2 Tulosten tarkastelu ohjaajan näkökulmasta

Myös ohjaajan mielestä reissu oli hyvin onnistunut. Pääasiassa reissu sujui hyvin, mutta pieniä haasteita ohjaajan perspektiivistä ilmeni. Nuorten energisyys tekemiseen ja menemiseen ei ollut yhtä suurta kuin esimerkiksi ohjaajalla itsellään. Vierias ympäristö lisäsi kuormitusta nuorille. Myös fyysinen kunto oli yksi rajoittava tekijä.

Ohjaajan rooli reissussa oli pyrkiä huomioimaan jokaista nuorta yksilöllisesti. Ohjaaja antoi niiden nuorten, jotka halusivat ja kykenivät, kulkea yksinään, ja pyydettyä lähti niiden mukaan, jotka halusivat ohjaajan mukaansa. Ohjaaja pyrki kuitenkin jokaisen nuoren kanssa reissun aikana aikaa viettämään. Ohjaajan rooli oli myös toimia nuoria innostavana ja kannustavana henkilönä ja rohkaista nuoria lähtemään kiertelemään ja näkemään kaupunkia. Tähän WhatsApp-sovellus tuntui olevan hyvä työväline. Sovelluksen kautta pystyttiin auttamaan nuoria ideoimaan ja keksimään tekemistä, etteivät nuoret jääneet reissun aikana pelkästään istuskelemaan hostelleille.

Ohjaaja havainnoi myös, että nuorilla on erilaiset vireystilat. Osa on jatkuvasti halukkaita tekemään ja näkemään, kun taas osalle riitti pari vierailua tai käyntiä päivässä. Tämä teki ohjelman suunnittelusta hieman haastavaa. Ohjaaja kuitenkin pyrki jokaiselle antamaan omaa aikaansa, ettei kukaan tuntisi oloaan ulkopuoliseksi. Pari nuorta kuitenkin jäi vähemmälle huomiolle, koska he tykkäsivät kulkea kahdestaan. Pääpiirteittäin ohjaajan rooli oli siis aktivoida ja houkuttaa, muutoin tekeminen olisi jäänyt paljon vähemmälle.

No, koko ajanhan se oli sellaista aktivointia ja houkutteluja. Jos sitä ei olisi ollenkaan tehnyt, jutellut, puhunut ja haastanut niitä ja sanonut että menkää käymään tuolla ja tehkää niin, niin olisivat varmaan paljon vähemmän tehneet mitä sitten nyt tekivät. Ei ollut sellainen, että mennään Helsinkiin ja kolmen päästä pois, että olisi aikuiset ihmiset siellä olleet keskenään, menneet ja tehneet mukavia asioita. (Rissanen, 2017.)

Väkisin kuitenkin ei lähdetty vääntämään. Lähtökohtana oli, että nuoret ovat Helsingissä lomalla, ja he olivat motivoituneita lähtemään reissuun. Jokaisella nuorella oli halu tehdä, mutta kuitenkin piti antaa nuorille tilaa hengähtää ja rauhoittua, kun he sitä tarvitsivat. Näin välttyttiin ylimääräiseltä sosiaaliselta kuormitukselta ja sen vaikutuksilta nuoren toimintakykyyn. Reissun aikana tulleesta kuormituksesta ohjaajan oli vaikea sanoa, kuinka paljon siihen vaikutti vieras ympäristö. Myös yhteismajoitus oli yksi kuormitusta lisäävä tekijä. Nuoret kuitenkin osasivat itse huolehtia omasta hyvinvoinnistaan ja ottaa aikaa itselleen. Reissussa pysyttiin aikataulussa hyvin, mutta aina ei kaikki mene täydellisesti. Nuoret suhtautuivat tähän hyvin, pientä epävarmuutta oli vain havaittavissa. Epäonnistumisen pelko kuitenkin oli yksi seikka, johon ohjaajan huomio tarttui.

(...) Kun on vähän semmoinen epäonnistumisen pelko taikka tekee jotain väärin, niin se heti ahdistaa, vaikka sillä ei olisikaan mitään merkitystä. (...) Sillä tavalla tarkkoja, että ei kärsisi virhettäkään tehdä. Tai sellainen vaikutelma jäi. (Rissanen 2017.)

Rissanen myös mietti ryhmäkokoja. Tulevaisuudessa se voisi olla pienempi. Yhdeksän hengen porukassa, Rissanen mukaan, syntyi omia pieniä ryhmittymiä. Jos ryhmäkoko olisi ollut esimerkiksi vain neljä henkeä, niin silloin kaikki olisivat kulkeneet yhdessä ja asiat olisi käyty tekemässä ja näkemässä ryhmänä.

Toisaalta ryhmittymät mahdollistivat kiinnostuksen kohteiden jakamisen. Rissanen mieleen tulee esimerkki, kun nuoret lähtivät katsomaan elokuvaa. Kaksi nuorta halusivat lähteä katsomaan sotaelokuvaa ja yksi nuori kauhuelokuvaa, johon ohjaaja itse ja yksi muu nuori lähtivät myös mukaan. Jos ryhmäkoko olisi ollut pienempi, niin silloin oltaisiin yhdessä mietitty katsottava elokuva. Kaksi erillistä porukkaa siis mahdollisesti enemmän. Toinen ryhmistä oli selkeämpi ja hakeutui jatkuvasti toistensa seuraan. Toinen ryhmä oli hieman passiivisempi ja saattoi toimia enemmän yksin tai viettää enemmän aikaa hostellilla, esimerkiksi lautapelejä pelaillen. Varsinkin yksi nuorista tykkäsi omien sanojensa mukaan liikkua omillaan. Ohjaajan mielestä tähän vaikutti nuoren ikä, sillä hän oli muita paljon nuorempi ja hänellä oli omat mielenkiinnonkohteensa. Nuori oli kuitenkin yhteisissä toiminnoissa mukana.

Reissun avoin ympäristö, Rissanen mielestä, mahdollisti näiden ”kuppikuntien” syntymistä. Jos reissu olisi toteutettu perinteisesti Syötteellä, oltaisiin siellä oltu paljon tiiviimmin. Kuitenkin Road Tripin tarkoituksena olikin, että nuori saa siitä sen mitä on valmis ja halukas ottamaan. Ei niin, että ohjaaja suunnittelee koko päivälle ohjelman, joka olisi ollut osalle nuorista liian vähän ja osalle liian paljon.

Ei voinut olla sillä tavalla, että minä suunnittelen kahdeksasta iltakahdeksaan ohjelmaa, osalle se olisi ollut liian vähän ja osalle ihan liikaa. Jos yhdessä oli tarkoitus reissu tehdä ja suunnitella ei se olisi ollut oikein, että minä olisin hosunut. (Rissanen 2017.)

Nuoret olivat reissun aikana pääasiassa hyvillä mielin. Ohjaajan havaintojen mukaan toisaalta muun muassa laivareissu tuotti hieman ongelmia. Nuoret kuitenkin, ohjaajan sanojen mukaan, ”tsemppasivat” sen yli hyvin. Osa nuorista oli hieman arkoja toimi-

maan. Vaikeuksia oli myös päätöksenteoissa ja valinnoissa. Tämä näkyi muun muassa ruokapaikkojen miettimisessä ja ruoan valinnassa. Empimiset ja erimielisyydet hankaloittivat yhteisen ohjelman suunnittelua. Osa halusi kokeilla jotain uutta, osa tyytyä tuttuun ja varmaan vaihtoehtoon.

Ehkä näkyi siellä semmoinen vaikeus päätöksentekoon ja valintojen tekemiseen. Ruokapaikassa tosi pitkään piti miettiä mitä haluaa syödä. Se vaikeutti sitä yhteisen ruokapaikan miettimistä. Osa tykkää tietynlaisesta, osa haluaa kokeilla tietynlaista, mutta kompromissia ei oikein halunnutkaan tehdä. (Rissanen 2017.)

Toivottua ryhmäytymistä reissun aikana tapahtui, muttei kuitenkaan koko ryhmän mitalla. Ryhmäytymistä voi ja odotetaankin tapahtuvan vielä tulevaisuudessa, esimerkiksi Poikien Talolla, kun on jokin yhteinen keskustelunaihe. Ryhmäytymistä on huomattu jo Talon toiminnan aikana. Samat nuoret, jotka olivat reissulla, keskustelivat tapaamisesta toiminnan ulkopuolella, mihin ohjaaja heitä kannusti. Yksi tehokas työväline Rissasen mielestä oli WhatsApp-sovellus, jota käytettiin reissun aikana aktiivisesti. Nuoret kirjoittivat viestiä sinne aktiivisesti. Kuitenkin, kysymyksiin vastauksen saaminen oli vielä vaikeaa. Jos sovelluksessa ehdotti jotain tekemistä, ei kukaan osannut sanoa mitään vastausta. Kukaan ei uskaltanut ryhmän puolesta alkaa tekemään päätöksiä, ja oma-aloitteisuus jäi vielä uupumaan tekemisen ehdottamisessa.

Piti tavallaan aina ilmoittaa missä ja milloin, niin porukka tuli. Mutta semmoinen häilyvä kysymys, niin niihin tuli tosi vähän vastauksia taikka ei tullut aloitteentekijää, esimerkiksi aikaa sopimaan. Jäi puuttumaan vähän semmoinen oma-aloitteisuus. Ei uskallettu alkaa ryhmänpuolesta tekemään päätöksiä. (Rissanen 2017.)

Oma-aloitteisuutta näkyi kuitenkin osittain joidenkin nuorien kohdalla. Osa nuorista itsenäisesti lähti käymään kiinnostuksen kohteissaan ja otti ohjat omiin käsiinsä. Myös reissun loppupuolella nuorilla alkoi oma-aloitteisuus kehittyä. Ensimmäisellä haastattelukerralla keskustelimme, kuinka osa reissuun lähtevistä nuorista on tottunut kulkemaan ns. ryhmän perässä eikä uskalla ilmaista omaa mielipidettään tai tehdä ehdotuksia. Reissun aikana tähän havaittiin muutosta, joista paras esimerkki oli, kun reissun aikana ryhmä oli menossa syömään kiinalaiseen. Kaikki eivät halunneet käydä siellä syömässä, joten ryhmä hajosi neljään erilliseen porukkaan, minkä ohjaa-

ja näki hyvänä asiana. Nuoret uskalsivat tehdä ratkaisun. Kuitenkin omien ideoiden ja tekemisten ehdottaminen ja muiden mukaan kannustaminen jäi puuttumaan. Ohjaaja kuitenkin pohti, kuuluuko tämä enemmän ohjaajan rooliin.

Sinällään hyväkin, että uskalsivat tehdä sen ratkaisun, ettei halua siellä syödä. Sellaista tuli paljon. Mutta ehkä sellainen jäi, että minulla on idea (nuoren näkökulmasta), tehdään tämä, että eivät saaneet muita siihen. Onko se sitten tarpeenkaan, onko se enemmän ohjaajan hommaa sitten? (Rissanen 2017.)

Nuorten itseluottamuksen vahvistumisesta ohjaajan on vaikea kommentoida heidän puolestaan. Reissu kuitenkin tuntui helpottuvan sen mukaan, mitä pitemmälle sitä oltiin menty. Yhdellä nuorella näkyi mahdollisesti kehitystä siinä, kuinka hän aluksi tuntui tarkkailevan muita ja reissun loppupuolella alkoi tuoda omia ehdotuksiaan esille. Oman äänen esille tuomisessa ja sen kautta itseluottamuksessa näkyi kehitystä, kun nuoret uskalsivat esittää vaihtoehtoja. Kaikki ideat eivät kuitenkaan saaneet vastakaikua. Kuitenkin resurssien mukaan pyrittiin tarjoamaan tekemistä ja kokemuksia.

Ehkä jos WhatsAppia tarkastelee, niin he saivat omaa ääntä kuuluville. Ja pyrittiinkin, jos jollakin oli esimerkiksi se ruoka (kiinnostuksena), pyrin järjestämään, että mennään syömään sinne. Jos jollakulla oli se pelimuseo, niin järjestettiin, että se tapahtuu. Kissakahvila jäi käymättä, siinä alkoi jo rahat loppua porukalla. Jos olisi enemmän voinut Poikien Talon piikkiin laittaa, niin oltaisiin varmaan saatu joitain kokemuksia vielä lisää. (Rissanen 2017.)

Kuitenkin ohjaaja näkee reissun hyvänä tuollaisenaan. Poikien Talo pystyi kustantamaan heille matkat, majoituksen, Tallinnan vierailun ja ruoan siellä. Jokainen osallistuja on kuitenkin täysi-ikäinen ja osaa huolehtia itsestään kotonaankin. Nuorten haasteena ohjaaja piti yhteismajoitusta. Huoneen jakaminen saattoi olla nuorille haastavaa. Myös Tallinnassa kulkeminen tuntui nuorille olevan haastavaa. Tallinnassa kuljettiin tiiviinä ryhmänä. Tässä ohjaajan rooli oli saada kannustettua nuoria liikkumaan ja kiertelemään itseksensä.

Nuorten voimavarojen kehitys oli ohjaajan näkökulmasta jatkuvaa reissun aikana. Nuoret tutustuivat toisiinsa paremmin ja jälkeensä hakeutuivat toistensa seuraan ja yhdessä tekemään. Nuoret huomasivat, että porukassa on mukava olla. Rissanen mukaan ryhmän kehitys on ollut etenevää sekä reissun aikana että sen jälkeen. Kuten aiemmin mainittu, nuoret sopivat jo keskenään toiminnan ulkopuolella tapaami-

sia. Ohjaaja uskoo, että ilman reissua näin olisi käynyt. Reissun kehitysnäkökulmasta reissun pituus oli Rissasen mielestä sopiva. Yhtään pitempi reissun ei tarvitse olla, sillä nuoret alkoivat olla väsyneitä viimeisenä päivänä. Reissusta olisi tullut myös liian hätäinen, jos se olisi ollut päivän lyhyempi. Yllätyksenä aikaisempiin reissuihin verrattuna tuli ilmi, että helposti nuoret jättäytyivät pois niistä aktiviteeteista, jotka eivät kiinnostaneet.

Ehkä se, kun tuonne aikaisempaan (verrataan), saattoi yllättää, että vähän laiskasti lähdettiin sellaiseen mikä ei itseä kiinnostanut. Helposti jäätin pois. Ei kiinnostanut, niin jäätin pois, joka on täysin suotavaa. (Rissanen 2017.)

Road Trip mahdollisti vapaamman ryhmäytymisen ja oman porukan sekä yhdessä tekemisen ja ideoimisen. Edellisissä reissuissa on tietyt ennalta suunnitellut ohjelmat, jotka rajoittavat tekemistä ohjelman ulkopuolella. Toki aikaisemmissa reissuissa ollaan vietetty aikaa enemmän yhdessä koko porukalla, mutta Road Trip mahdollisti omia ryhmittymiä ja tekemisiä.

Road Trip mahdollisti myös ohjaajalle enemmän aikaa yksilölliseen huomioimiseen. Road Trip nähdään siis jatkossakin toteutuskelpoiseksi menetelmäksi, mutta mietittäväksi jää ryhmän koko. Tulevaisuudessa toimintaa kokeillaan mahdollisesti pienemmällä ryhmällä. Kysymykseksi jää myös rahoittaminen: tehdäänkö enemmän Poikien Talon kustannuksella vierailuja esimerkiksi Korkeasaareen vai tarjotaanko enemmän kokemuksia, joihin ei tarvitse rahaa, jotta nuoret huomaisivat, ettei rahaa aina tarvitse kokemusten saamiseen. Myös tulevaisuudessa Road Trip saatetaan toteuttaa eri paikassa, mahdollisesti luonnonläheisemmässä ympäristössä, ja katsoa millaisia vaikutuksia erilaisella ympäristöllä on.

Myös yksi menetelmän kehittämisidea on, että ryhmä tekee yhden tapaamisen ennen reissun alkamista, jotta saadaan yhteenkuuluvuutta jo ennen reissun alkua. Myös WhatsApp-sovellus on nähty todella tehokkaaksi työvälineeksi ryhmässä, joten sitä aiotaan käyttää myös tulevaisuudessa. Road Tripistä tehdyt haastattelut otetaan myös tulevaisuudessa käyttöön.

Tekisi mieli kokeilla semmoista eräjuttua, telttä/yhteismajoitussysteemillä, että kävisi jonkun vaelluksen, miten sellainen vaikutta. Että olisi ihan erilainen ym-

päristö, mitä nyt oli. Hyviä puolia mitä tästä varmasti otetaan käyttöön, on nämä jollakin tavalla tehtävät haastattelut reissusta. Ja tuo WhatsApp-ryhmä reissulle, missä se tavallaan alkaa vähän aikasemmin se reissu. Ja että reissusta tehdään pikkuisen enemmän jollakin tavalla ryhmän muotoisempi, onko vaikka yksi tapaaminen ennen sitä (reissua) ja sitten nähdään toiminnoissa ja on WhatsApp aktiivinen, sitten käydään reissu. (Rissanen 2017.)

5.3 Tulosten pohdinta

Opinnäytetyöni tutkimusongelmana oli selvittää, *kuinka pienryhmä edistää, kehittää tai auttaa nuorta ja kuinka toimintaa voidaan kehittää*. Haastatteluiden perusteella selkein kehitys näkyi nuorten itseluottamuksen ja sosiaalisten taitojen kasvuna. Lähes kaikki nuoret olivat huomanneet itsessään itseluottamuksen nousua, ja monet kertoivat myös sosiaalisten taitojensa kehittyneen (ks. sivu 25). Joillekin nuorille pienryhmä oli toiminut kannustavana tai kehitystä tukevana toimintana. Eräs nuori puhui, kuinka hänellä on ollut hyvä kesä ja sen myötä kehitystä omissa sosiaalisissa taidoissa ja kuinka reissu tuki tätä kehitystä ja puski sitä eteenpäin. Toiselle nuorelle pienryhmä auttoi häntä rohkaistumaan ottamaan seuraavia askelia elämälleen.

Vaikkei se varsinaisesti ollutkaan päätavoitteena, pienryhmä sai neljä nuorta tutustumaan toisiinsa niin, että he päättivät tapailla myöskin toiminnan ulkopuolella. Myös ohjaajan näkökulmasta ryhmäytymistä tapahtui reissun loppupuolella ja odotettavissa on, että se jatkuu vielä reissun jälkeenkin. Ohjaajan näkökulmasta ryhmässä voitiin havaita edistymistä nuorten itseluottamuksen vahvistumisessa. Tämä näkyi muun muassa nuorten oman äänen ja mielipiteen esille tuomisessa sekä itsenäisessä liikkumisessa.

Vaikka Road Trip oli onnistunut monella tasolla, on pienryhmässä vielä parannettavaa. Pienryhmän koko on yksi huomioitava seikka. Tulevaisuudessa on hyvä harkita ryhmäkoon pienentämistä. Nuorten mielestä ryhmäkoko oli hyvä, mutta yksi nuorista ehdotti kuitenkin pienempää kokoa. Myös ohjaaja pohti pienempää ryhmäkokoja. Ryhmäkoolla saataisiin ryhmää tiiviimmäksi ja ohjaajalla olisi paremmat raamit yksilölliseen huomioimiseen.

Toinen tulevaisuudessa mietittävä puoli on, minne reissu tehdään. Road Trip voitaisiin toteuttaa toiseen kaupunkiin tai erilaiseen ympäristöön, kuten luontoon. Joitain asioita, kuten matkustustapaa ja yöpymispaikkoja, voitaisiin miettiä uudelleen seuraavalle reissulle. Eräs nuori ehdotti tähän mielestäni hyvää vaihtoehtoa: Road Tripissä kuljettaisiin autolla määränpään ja yövyttäisiin leirintäkeskuksissa. Nuoren mielestä tämä lisäisi reissun tunnelmaa. Toki nuorten valmiudet tähän ei välttämättä riitä. Kuten ohjaaja kertoi, osalle nuorista yöpyminen vieraassa paikassa voi lisätä kuormitusta ja täten olla nuorelle haastavaa.

Mielestäni yksi asia, johon tulevaisuudessa voitaisiin kiinnittää huomiota, on se, ketkä reissuun lähtevät. Tarkempi katsaus mukaan lähteviin nuoriin voisi edistää ryhmän kehitystä reissun aikana. Haastatteluissa erään osallistujan nuorempi ikä muihin ryhmäläisiin verrattuna osoittautui hieman eristäväksi tekijäksi.

Haastatteluiden perusteella WhatsApp-sovellusta voitaisiin hyödyntää aktiivisemmin tulevissa reissuissa. Sovellus vaikutti olevan hyvä keino ryhmän väliseen viestintään, joten sen käyttöä voisi lisätä esimerkiksi, kuten ohjaaja ehdotti, ottamalla sen käyttöön reissun suunnitteluvaiheessa tai vielä aiemmin.

Tiedonhankinnan osalta mielestäni haastatteluihin voitaisiin ottaa kolmas kokonaisuus vielä mukaan tulevaisuudessa. Kolmas haastattelukokonaisuus voitaisiin toteuttaa pidemmän ajan kuluttua, jotta saataisiin lisää tarkasteltavaa materiaalia ja tuloksia voitaisiin verrata pitemmältä ajanjaksolta. Ajallisesti se voisi olla puoli vuotta toteutuksen jälkeen. Toinen haastattelukokonaisuus oli mielestäni hieman liian aikaisin toteutettu, mutta sitä ei voitu siirtää pidemmälle omieni aikataulujeni takia.

Nuorten osalta ensimmäinen haastattelukokonaisuus voitaisiin toteuttaa haastattelulomakkeiden avulla, jotta säästettäisiin henkilökunnan resursseja. Haastatteluiden tekeminen vie paljon aikaa, ja ensimmäiset haastattelukokonaisuudet eivät mielestäni sisältäneet kovinkaan paljon tietoa. Lomakkeen kautta voitaisiin kysellä nuorten tavoitteet, odotukset ja toiveet kirjallisesti. Kuitenkin suosittelen haastatteluiden käyttämistä osana toimintaa, sillä ne mahdollistivat laajan kehityksen tarkastelun.

6 POHDINTA

Vaikka olin suorittanut syventävän harjoittelun Poikien Talolla ja sitä kautta tutustunut nuoriin, jäin jälkeensä pohtimaan, oliko luottamussuhdetta nuoriin rakentunut tarpeeksi. Haastatteluissa, varsinkin ensimmäisessä, joidenkin nuorten kohdalla haastattelukerrat tuntuivat jäävän tyngiksi. Osa näistä nuorista oli niitä, joiden kanssa en ollut niin paljoa tekemisissä harjoitteluni aikana. Uskon, että nuorille on vaikeaa avoimesti kertoa itsestään vieraille henkilölle. Tulevaisuudessa haastattelut voisi tehdä henkilö, johon nuorilla on rakentunut luottamussuhde, kuten ohjaaja. Haastattelujen purku ja analysointi voitaisiin kuitenkin jättää toiselle osapuolelle, mikä antaisi neutraalin näkökulman kehityksen tarkastelulle. Tämä osapuoli voisi myös tehdä ohjaajan haastattelun, mikä antoi miltei yhtä paljon tutkittavaa materiaalia kuin nuorten haastattelut yhteensä.

Kuten aiemmassa luvussa pohdin, ensimmäinen nuorten haastattelukokonaisuus voitaisiin tehdä kirjallisesti, haastattelulomakkeilla. Ensimmäisessä kokonaisuudessa nuorten osalta kuitenkin kartoitettiin vain odotukset, tavoitteet ja niin edelleen. Tällä tavalla säästettäisiin aikaa ja muita resursseja. Haastatteluiden jälkeen huomasin, että parempi valmistautuminen on tarpeen tulevaisuudessa. Mielestäni lähdin toteuttamaan haastatteluja liian vähäisellä tietoperustalla ja taustaselvityksellä. Ensimmäisen haastattelukokonaisuuden jälkeen huomasin tämän, mutta vahinkoa oli vaikea korjata jälkeensä.

Haastatteluissa sorruin moneen aloittelijan virheeseen, enkä välttämättä osannut tarttua niissä tärkeisiin kohtiin. Pyrin kuitenkin valmistautumaan toiseen kokonaisuuteen paremmin, mutta näissäkin oli kehittämisen varaa. Virheet, joihin haastatteluissani sorruin, olivat monenlaisia. Haastatteluihin mennessäni olin jännittynyt, mikä johti kysymysten systemaattiseen esittämiseen. En johdatellut keskustelua luonnollisesti, vaan etenin oman haastattelulomakkeeni mukaan, kaavamaisesti lukien suoraan lomakkeesta. En osannut tarttua vastauksiin tarpeeksi aktiivisesti ja johtaa keskustelua. Positiivista kuitenkin oli, etten sortunut negatiivisesti tai positiivisesti johdatteleviin kysymyksiin. Yksi suuri virhe kuitenkin, johon sorruin haastatteluissa, oli hiljaisten hetkien ja taukojen puute. Ensimmäisissä haastatteluissani, kuin esimerkkinä vir-

heestä, pyrin täyttämään hiljaiset hetket aina omilla täydennyksilläni tai siirryin seuraavaan kysymykseen. Seuraavissa haastatteluissa tunnistin virheeni ja pyrin antamaan tilaa hiljaisille hetkille tai tauoille, mutta jälkeensä huomasi niidenkin olleen turhan lyhyitä. Näiden seuraamuksina haastateltava saattaa jättää tarkoituksella vastaukset lyhyeksi, koska olettaa, että lyhyet vastaukset riittävät. Haastateltava toisaalta ei myöskään saa mahdollisuutta kokonaisen vastauksen antamiseen, koska haastattelija hyppää jo seuraavan kysymykseen, eikä anna tilaa miettiä tai käydä läpi vastausta. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 121 & 124-125.)

Haastatteluiden jälkeen pyrin 'palkitsemaan' nuoria. Haastattelukerran jälkeen kehuin haastatteluita ja vastauksia hyväksi. Yritin näin ylläpitää motivaatiota ja kannustaa nuoria seuraaviin haastatteluihin (mt., 117). Tämä kuitenkin saattoi olla virhe, jos mietitään lyhyitä vastauksia. Nuoret saattoivat ajatella, että seuraavallekin kerralle lyhyet vastaukset riittävät.

Jälkeensä ohjaajan kanssa mietimme, olisiko muistutus taikka tiedotus ennakkoon auttanut saamaan täydempiä vastauksia ja auttanut nuoria valmistautumaan haastatteluun. Tiedotuksessa olisi voinut kertoa, että millaisia kysymyksiä haastattelu pitää sisällään ja millaista teemaa käsitellään. Näin nuorta oltaisiin voitu auttaa valmistautumaan haastatteluihin, joista heillä ei ole niin paljon kokemusta kuin esimerkiksi ammattilaisella, ohjaajalla. Tätä voitaisiin kokeilla tulevaisuudessa, kun haastatteluita ollaan toteuttamassa.

Opinnäytetyötä tehdessäni huomasin, kuinka ajallisesti haastavaa työ on. Tulevaisuudessa on parempi varautua ajallisesti haastatteluiden toteutukseen, litterointiin ja analysointiin. Varsinkin kahden jälkimmäisen työvaiheen ajallinen kesto yllätti minut enkä osannut ennakoida niiden työläyttä. Kuitenkin opinnäytetyössäni sain esille paljon haettua tietoa kehityksestä, joten työskentely ei ollut hukkaan heitettyä. Tulevaisuudessa vain parempi varautuminen on tarpeen. Tämä tietenkin vaatii lisää kokemusta teemahaastatteluiden tekemisestä. Kukaan ei ole seppä syntyessään, varsinkaan haastattelija.

LÄHTEET

- Ahokas, Marja & Ferchen, Maija & Hankonen, Nelli & Lautso, Anita & Pyysiäinen, Jarkko 2012. Sosiaalipsykologia. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.
- Anttonen, Erja. Sukupuolisensitiivinen nuoriso- ja aikuistyö Suomessa 2017. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu.
- Harinen, Päivi & Heikura, Mari & Lehmus, Heikki & Vallisto, Matias 2009. Tappele takapenkillä. Kokemuksia kohdennetun nuorisotyön poikien pienryhmätoiminnasta. 2. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Junttila, Niina 2015. Kavereita nolla. Lasten ja nuorten yksinäisyys. Helsinki: Tammi.
- Karjalainen, Jarno & Raivio, Helka 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa Taina Era (toim.) Osallisuus. Oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulu / Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu 156/2013. Viitattu 29.09.2017.
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISU_JA1562013_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Karppinen, Seppo J.A. & Latomaa, Timo 2007. Elämäyksestä ja kokemuksesta teoriaa ja käytäntöä. Teoksessa Karppinen, Seppo J.A. & Latomaa, Timo (toim.) Seikkailen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Karppinen, Seppo J.A. & Latomaa, Timo 2015. Seikkailen elämyksiä 3. Suomalainen seikkailupedagogiikka. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Markus, Jussi 2017. Kehityskeskustelu 23.08.2017. Oulu: Oulun Poikien Talo.
- Nyman, Matti 2011. Elämyspedagogiikka. Viitattu 29.09.2017.
<http://www.cameraobscura.fi/16-elamyspedagogiikka>
- Oulun Poikien Talo 2016a. Avustushakemus.
- Oulun Poikien Talo 2016b. Toimintasuunnitelma.
- Oulun Poikien Talo 2017a. Esittely. Viitattu 29.09.2017. <http://poikientalo-oulu.fi/esittely/>
- Oulun Poikien Talo 2017b. Toiminta. Viitattu 29.09.2017. <http://poikientalo-oulu.fi/toiminta/>
- Oulun Poikien Talo 2017c. Poikien Talon toiminnan esite.
- Punnonen, Varpu 2007. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Rissanen, Matti 2017. Ohjaajan haastattelu 11.07.2017 & 27.7.2017. Oulu: Oulun Poikien Talo.

- Telemäki, Matti 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö 1. Oulu: Oulun yliopisto.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016. Osallisuuden osatekijät. Viitattu 29.09.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus/osallisuuden-osatekijat>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017a. Kouluterveyskyselyn tulokset nuorilla 2006-2017. Indikaattori – Ei yhtään läheistä ystävää. Viitattu 29.09.2017. https://sampon.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1trend/summary_trendit?alue_0=87869&mittarit_0=200138&mittarit_1=199281&mittarit_2=200554&vuosi_2017_0=v2017&sukupuoli_0=143998#
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017b. Osallisuus. Viitattu 29.09.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>
- Tucker, Anita 2009. Adventure-based group therapy to promote social skills in adolescents. *Social work with groups* (32) 4/2009, 315–329.
- Suomen Setlementtiliitto 2017. Sukupuolisensitiivisyys. Viitattu 15.08.2017. <https://www.setlementti.fi/sukupuolisensitiivisyys/sukupuolisensitiivisyys3/>
- Virtanen, Jukka 2004. *Kokonainen mies*. Helsinki: Kirjapaja.
- Videnoja, Kalle 2012. Poikaerityisen lähestymistavan tarve nuorisokasvatuksessa. Teoksessa Purjo, Timo (toim.) *Sukupuolisensitiivinen poikien ja tyttöjen kasvatusta arvoihin ja väkivallattomuuteen*. Helsinki: Non Fighting Generation.

LIITTEET

LIITE 1. Nuorten ensimmäisen haastattelun lomake.

Road Trip-ryhmään osallistuvien nuorten haastattelukysymykset

Millä mielin olet lähdössä reissuun?

Miksi halusit mukaan reissuun?

Minkä takia tykkäät käydä Poikien Talolla?

Kuivaile omin sanoin tämänhetkinen elämäntilanne (esimerkiksi opiskeleto/töissä, miten vietät vapaa-aikaa/sosiaaliset suhteet jne.)

Millaisia kaverisuhteita sinulla on / kuinka usein tapaat kavereita?

Millaiset odotukset sinulla on reissua kohtaan?

Minkälaisia kokemuksia odotat reissun aikana?

Millaisia asioita koet haastavaksi?

Koetko jotkin reissun piirteet itsellesi haastavaksi?

Mitä teet, jos eteesi tulee epämukava tilanne tms.?

Mitkä ovat omat tavoitteesi reissulta / mitä haluat saada reissulta?

Miltä tuntuu lähteä vieraaseen ympäristöön?

Millaisia ajatuksia mukaan lähtevästä porukasta?

LIITE 2. Ohjaajan ensimmäisen haastattelun lomake.

Road Trip-ryhmään osallistuvan ohjaajan haastattelukysymykset

Peruskuvaus reissuun lähtevästä ryhmästä?

(matkaan lähtevien nuorten taustaa, toiminnan tarkoitus/toteutus/tavoitteet, ajatuksia ryhmästä ja osallistujista)

Millä ajatuksilla lähdössä reissuun?

Millaiset odotukset ja tavoitteet ovat reissua kohtaan (ohjaajan näkökulma)

Millaisia havaintoja toivotaan nähtävän?

Millaisia riskejä / haasteita reissu voi pitää sisällään?

Millaisia ongelmia voidaan kohdata reissulla?

Miten haasteista ja ongelmista selvitään?

Millaista edistymistä ryhmässä toivotaan näkevän?

Mitä valmiuksia nuorilta puuttuu?

Miten ryhmäläiset mahdollisesti reagoivat epämukaviin tilanteisiin?

Millainen vaikutus reissulla oletetaan olevan nuoriin?

LIITE 3. Nuorten toisen haastattelun lomake.

Nuorten haastattelulomake (jälkeen)

Miten reissu meni?

Kerro reissu omalta osaltasi:

Miten reissu vastasi odotuksiasi?

Minkälaisia tuotoksia tuli? Mitkä olivat tärkeimmät hetket reissussa?

Mitkä olivat reissun kohokohdat?

Mitkä olivat reissun parhaita puolia?

Miten reissusta olisi voinut tehdä paremman?

Mitä olisit halunnut muuttaa reissussa? Mikä olisi voinut olla toisin?

Saitko uusia kavereita? Tutustuitko muihin ryhmäläisiin paremmin?

Opitko reissun aikana jotain itsestäsi, muista tai muuta vastaavaa?

Millainen tunnelma reissun aikana oli?

Mitkä asiat uskot vaikuttaneen reissun tunnelmaan?

Tuliko kokeiltua uusia asioita?

Koetko saaneesi valmiuksia tai taitoja reissusta?

Huomasitko / Oletko huomannut kehitystä itsessäsi?

Haastoitko itseäsi?

Oliko haasteita? (tilanne jossa tuli jollainen haaste itselle)

Kuinka haasteista selvittiin?

Millaisia kokemuksia tuli?

Tuliko itsensä ylittämisiä?

Onnistuitko tavoitteissasi? (Katso tätä varten nuorten omat tavoitteet)

Miten tavoitteet onnistuivat?

Oliko reissun aikana vaikeita tilanteita? (tilanteita joissa et haluaisi olla)

Miten vaikeista tilanteista selvittiin?

Uskotko saaneesi uusia vahvuuksia?

Koitko vahvistuvan jollain tavalla? (esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa paljon mukavampi olla, itseluottamusta lisää jne.)

LIITE 4. Ohjaajan toisen haastattelun lomake.

Ohjaajan haastattelulomake (jälkeen)

Miten reissu meni?

Kuvaa reissu:

Millainen rooli ohjaajalla oli reissussa?

Miten tavoitteet toteutuivat?

Millaisia havaintoja reissulla nähtiin?

Millaista kehitystä nähtiin? Millaisia vaikutuksia reissulla oli?

Tapahtuiko ryhmäytymistä?

Syntyikö yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässä?

Millaisia vaikutuksia nähtiin ryhmähenkeen?

Vahvistuiko nuorten itseluottamus?

Oliko havaittavissa enemmän oma-aloitteisuutta? (esimerkiksi verrattuna aikaisempiin reissuihin)

Olivatko nuoret oma-aloitteisia tekemään omia päätöksiä ja niin edelleen?

Tuliko kaikkien ääni kuulluksi tasapuolisesti?

Haastoiko nuoret itseään?

Havaittiinko nuorten vahvistuvan/ saavan lisää voimavaroja?

Havaittiinko nuorissa uusia rooleja (esim. ryhmän sisällä)?

Tuliko uusia piirteitä esiin nuorista?

Miten ryhmä edistyi kokonaisuutena?

Tuliko nuorilta esiin erilaisia hoksauksia?

Kohdattiinko reissulla haasteita tai vaikeita tilanteita?

Miten niistä selvittiin?